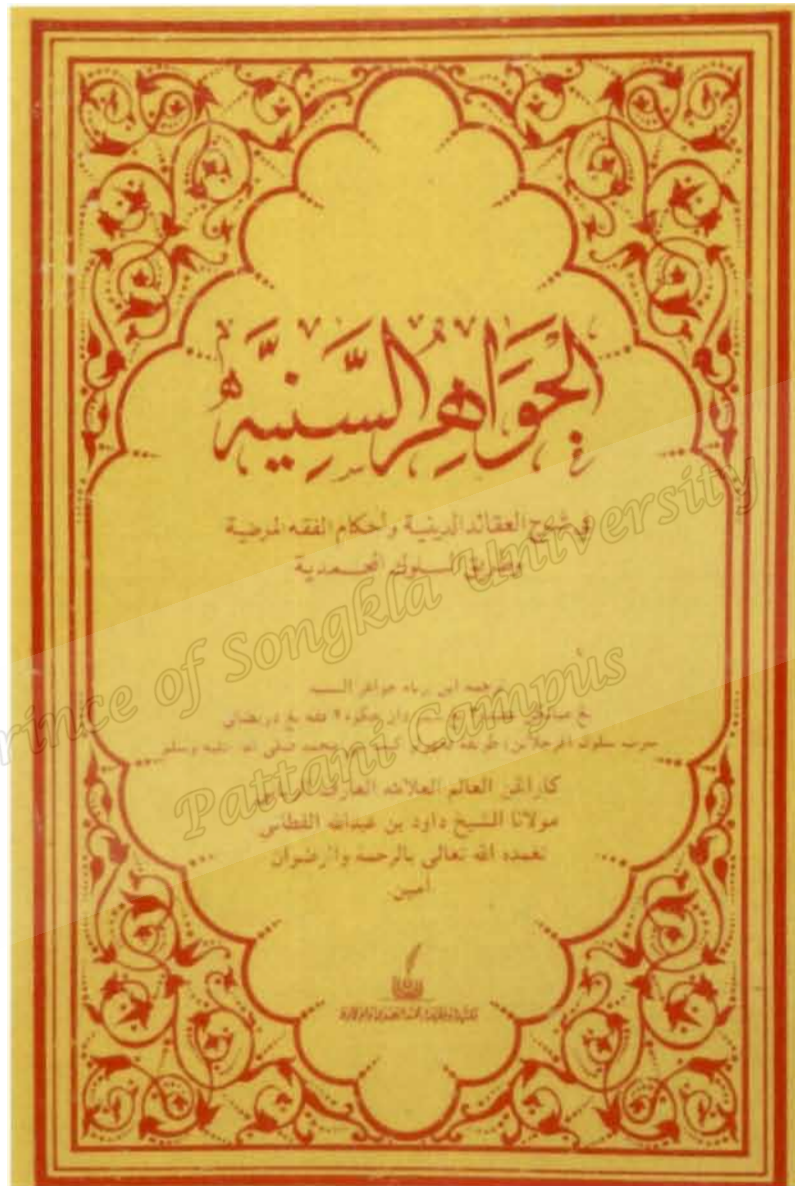
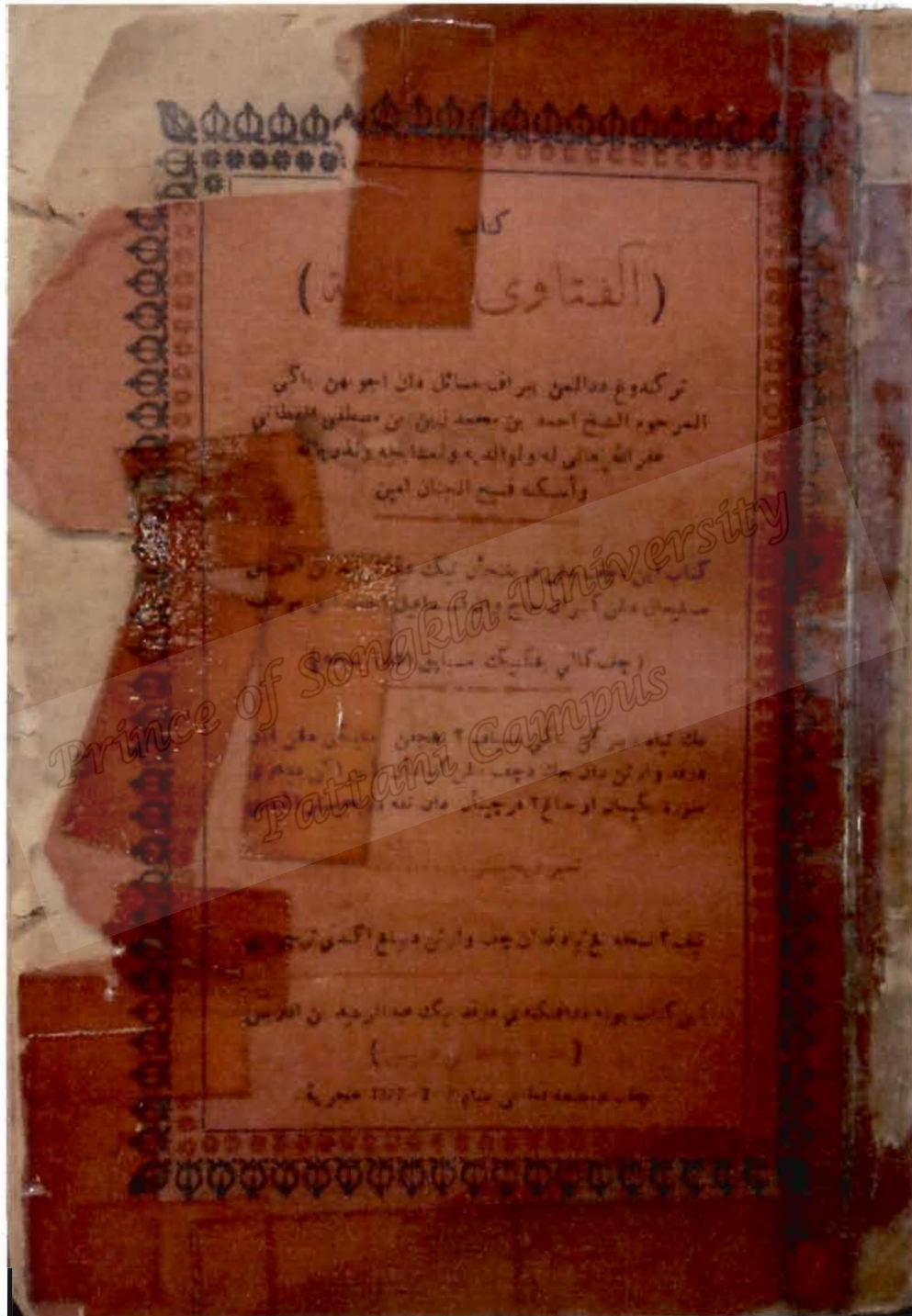

Prince of Songkla University
ภาคผนวก ก
Pattani Campus

Prince of Songkla University
Pattani Campus
สำเนาปกหนังสือเอกสารวิจัย

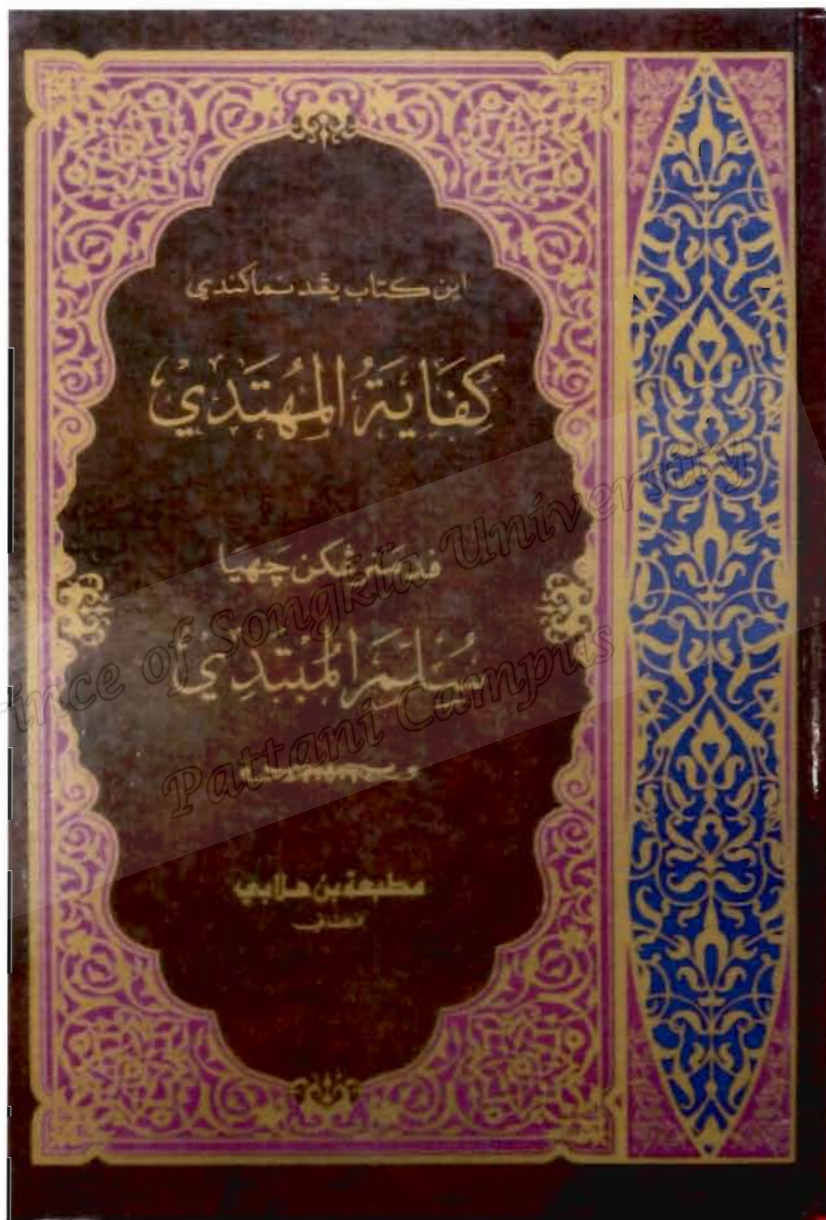

ภาพประกอบที่ 1 ปกนอก หนังสืออัลญะวาฮิร อัลสันนิยะฮ์
นิพนธ์โดย ชัยคดาวูด อัลพะฎอนีย์

ภาพประกอบที่ 2 ปกนอกหนังสือ อัลฟะตาวา อัลฟะฎอนียะฮ์

นิพนธ์โดย ชัยคอะฮมัด อัลฟะฎอนีย์

ภาพประกอบที่ 3 ปกนอก หนังสือกิฟายะฮ์ อัลมุฮ์ตะดีย
 นิพนธ์โดย ชัยคมุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย

ภาพประกอบที่ 4 ภาพถ่ายของชัยคมุฮัมมัดนุร บิน อิสมาอีล อัลพะฎอนีย์
ผู้นิพนธ์หนังสือกิฟายะฮ์ อัลลมุฮ์ตะดีย
แหล่งข้อมูล ดร.มุฮัมมัดนุร บิน ยาซีน บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์

ภาพประกอบที่ 5 (ซ้าย) ชัยคอะฮฺมัด บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ (บุตรชาย)
(ขวา) ชัยคซัยน์ บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ (บุตรชาย)

แหล่งข้อมูล ดร.อาหมีน บิน ยาซีน บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์

ภาพประกอบที่ 6 (ซ้าย) ซัยคยาซีน บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ (บุตรชาย)

(ขวา) ซัยค अबดุลซื่อฟฟาร์ บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ (บุตรชาย)

แหล่งข้อมูล ดร.มุฮัมมัดนุร บิน ยาซีน บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์

ภาพประกอบที่ 7 (ซ้าย) ซัยคหะสัน บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ (บุตรชาย)

(ขวา) ซัยคฮามิด บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ (บุตรชาย)

แหล่งข้อมูล ดร.อาหมีน บิน ยาซีน บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์

ภาพประกอบที่ 8 (ซ้าย) ชัยคมุฮัมมัด บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ (บุตรชาย)
 (ขวา) ชัยคอบดุลลอฮฺ บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ (บุตรชาย)
 แหล่งข้อมูล ดร.มุฮัมมัดนุร บิน ยาสีน บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์

ภาพประกอบที่ 9 ชัยคฮามิด บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ (บุตรชาย)
 แหล่งข้อมูล ดร.มุฮัมมัดนุร บิน ยาสีน บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์

ภาพประกอบที่ 10 ผู้วิจัยร่วมถ่ายรูปร่วมกับ ดร.มุฮัมมัดนุร บิน ยาซีน บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์
และดร.อามีน บิน ยาซีน บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์
หลานของชัยคมุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์

ภาพประกอบที่ 11 ผู้วิจัยร่วมถ่ายรูปร่วมกับ ดร.มุฮัมมัดนุร บิน ยาซีน บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์
ดร.อามีน บิน ยาซีน บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์, ชัยคเฟาซี अबดุลเศาะมัด
และอาจารย์ที่ปรึกษา

ภาพประกอบที่ 12 ผู้วิจัยมอบของที่ระลึกแก่ ดร.มุฮัมมัดนุร บิน ยาสีน บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ และ ดร.อามีน บิน ยาสีน บิน มุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ ทั้งสองท่านเป็นหลานของชัยคุมุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์

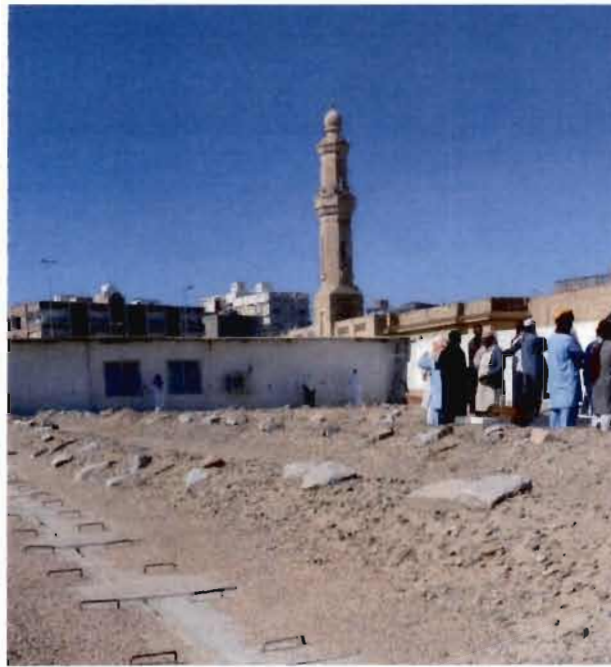
ภาพประกอบที่ 13 ผู้วิจัยร่วมถ่ายกับชัยคุฟาซีย์ अबดุลศเศาะมัด (ผู้แนะนำ) และครอบครัว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเพื่อนนักศึกษาปริญญาเอก

ภาพประกอบที่ 14 ด้านหลังของผู้วิจัย คือ มัสญิดอับดุลลอฮ์ อิบน์ อับบาส ณ เมืองฏอฮ์ฟ

ภาพประกอบที่ 15 สถานที่ฝังศพของซัยคดาอูด อัลฟะฎอนีย์ ณ สุสานอับดุลลอฮ์ บิน อับบาส

ภาพประกอบที่ 16 การฝังศพผู้เสียชีวิต ณ สุสานอับดุลลอฮ์ บิน อับบาส
ปกติแล้วจะมีการฝังศพผู้เสียชีวิตหลังจากเสร็จสิ้นการละหมาดซูฮริ

ภาพประกอบที่ 17 ผู้วิจัยร่วมถ่ายรูปร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ด้านหลังเป็นประตูอับดุลลอฮ์ อิบน์ อับบาส เมืองฏอฮิฟ

ภาพประกอบที่ 18 ด้านหลังผู้วิจัยเป็นสถานที่ฝังศพชายคอะฮมัด อัลพะฎอนีย์
ณ สุสานมะอလာ นครมักกะฮ์ ตั้งอยู่ไม่ไกลจากมัสญิดอัลฮะรออม

ภาพประกอบที่ 19 ผู้วิจัยเก็บภาพหน้าประตูสุสานท่านหญิงเคาะดีญะฮ์ ณ สุสานมะอလာ นครมักกะฮ์
สถานที่ฝังศพชายคอะฮมัดนุร อัลพะฎอนีย์ ตั้งอยู่ใกล้กับมัสญิดญิน

ภาพประกอบที่ 20 สภาพบริเวณสุสานมะอလာ สถานที่ฝังศพอุละมาอ์พะฎอนีย์

ภาพประกอบที่ 21 จุดที่ผู้วิจัยยืนอยู่คือ อัลกุซาซียะฮ์ สถานที่กำเนิดชัยคัมหมัดนุร อัลพะฎอนีย์
ตั้งอยู่ทางฝั่งมรรวะฮ์ของมัสญิดอัลฮะรออม
แหล่งข้อมูล ชัยคฺเฟาซีฮ์ อัลตุสสอมัด อัลพะฎอนีย์

Prince of Songkla University
ภาคผนวก ข
Pattani Campus

บทความตีพิมพ์
และบทความนำเสนอที่ประชุมวิชาการ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

วิเคราะห์ชีวประวัติบรมครูแห่งโลกมลายู: ชัยคุดาวูด อัลพะฎอนีย์
ฮารีระ เจ๊ะโต¹ อับดุลเลาะ การ์รีนา²

บทคัดย่อ

การศึกษาชีวประวัติของชัยคุดาวูด อัลพะฎอนีย์มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชีวประวัติและประวัติการศึกษาของชัยคุดาวูด เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา การศึกษาค้นคว้าจากหนังสือชีวประวัติอุละมาอ์ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบบันทึก วิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิพากษ์วิจารณ์ การอนุมานและการอุปมา ผลการศึกษาพบว่า ชัยคุดาวูดเกิดในปี ฮ.ศ. 1183 ที่บ้าน กรือเซะ พะฎอนีย์ ดารุสสะลาม ได้รับการศึกษาเบื้องต้นจากสมาชิกในครอบครัวที่พะฎอนีย์ ต่อมาได้เดินทางไปศึกษาที่เมืองอาแจห์ ประเทศอินโดนีเซีย เมืองมังกะฮ์และเมืองมะดีนะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย จากการแสวงหาความรู้จากหลายแห่งและใช้เวลายาวนานวิชานี้เองทำให้ชัยคุดาวูดเป็นอุละมาอ์ที่มีความรู้ที่สูงส่งในหลายสาขาวิชา จนได้รับการยอมรับและการยกย่องจากอุละมาอ์ของโลกมลายูและโลกอาหรับ ชัยคุดาวูดเป็นอาจารย์ประจำมัสยิดอัลหะรออมและได้ผลิตสานุศิษย์จำนวนมากมายังชัยคุดาวูดในทางศาสนาอิสลามจนถึงวาระสุดท้าย และเสียชีวิตลงที่นครมังกะฮ์ ผลงานนิพนธ์ของชัยคุดาวูดมีจำนวนมากมายังคงใช้เป็นตำราหลักของการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาปอเนาะ ทั้งในแผ่นดินพะฎอนีย์และโลกมลายู นับจากอดีตจวบจนปัจจุบัน

คำสำคัญ: ชิวประวัติ, ชัยคุดาวูด, อัลพะฎอนีย์

1. นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา (อูลูดดีน) วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (PSU) Mobile: (+66) 0895996592, Fax: (+66) 073348726, e-mail: harehchedo@gmail.com

2. รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาอิสลามศึกษา (อัลกุรอานและอัลหะดีษ) วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (PSU), Mobile: (+66) 0816784437, Fax: (+66) 073348726, e-mail: Abdullah.d@psu.ac.th

Syiekh Daud al-Fathani : Guru of The Malay World

Hareh Chedo² Abdullah Karina³

Abstract

The study of the biography of Syeikh Daud al-Fathani is a descriptive study. The objective was to study the biography of Syeikh. The data record is from his biography. Data were analyzed by criticism the inductive and deductive. The study was founded, Syeikh was born in Fatani, in 1183 AH. at Krueseh, Fatani. Syeikh was born in famous family of Patani's ulama. Preliminary studies by his family and the famous Fatani's ulamas. After he finish his studied from Fatani's ulamas, he went study with famous of ulamas of Acheh, Indonesia. After finish his studied, he went to Makkah to studies with famous Makkah's ulamas and went to studies with Madinah's ulama for several times. Syiekh has teach regular at al-Haram mosque, and also produced many of students and wrote many famous textbook and its still used as a textbook in Pondok of Fatani and in the nearby countries until now. Syiekh are recognized and appreciated by society as well and syiekh was actives in the academic field until the end. And was died at Mecca in 1262 AH.

Keywords: Biography, Syiekh, Daud al-Fatani

² Ph.D. Student, Major: Islamic Studies (Usul al-Deen), College of Islamic studies, Prince of Songkla University (PSU), Mobile: (+66) 0895996592, Fax: (+66) 073348726, e-mail: harehchedo@gmail.com

³ Assoc. Prof. Dr., Thesis Advisor, Major: Islamic Studies (al-Quran & Hadith College of Islamic studies, Prince of Songkla University (PSU), Mobile: (+66) 0895996592, Fax: (+66) 073348726, e-mail: Abdullah.d@psu.ac.th

บทนำ

ชัยคุดาวูด อัลพะฎอนีย์ถูกกำเนิดตระกูลอุละมาอ์ที่มีชื่อเสียงและมีบทบาทสำคัญของแผ่นดินพะฎอนีย์ การศึกษาในระดับพื้นฐานเกี่ยวกับความรู้อิสลามกับอุละมาอ์คนสำคัญที่เป็นสมาชิกในครอบครัว ชัยคฺเริ่มออกเดินทางยังเมืองอาเจาะห์และใช้เวลาช่วงหนึ่งเพื่อศึกษาเรียนรู้หลักการอิสลามกับอุละมาอ์ที่มีชื่อเสียงของเมืองดังกล่าว ต่อมาชัยคฺได้เดินทางเพื่อแสวงหาความรู้อิสลามยังนครมักกะฮ์และนครมะดีนะฮ์

การใช้เวลาศึกษาหาความรู้อิสลามที่ยาวนานมากนี้เอง จึงทำให้ชัยคฺกลายเป็นอุละมาอ์ที่มีความรอบรู้ในหลากหลายแขนงวิชา ชัยคฺยังทำหน้าที่เป็นอาจารย์สอนประจำมัสญิดอัลหะรอม ขณะเดียวกันยังได้นิพนธ์ตำรับตำราจำนวนมากมาย โดยตำราเหล่านั้นมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและยกระดับวิถีชีวิตมุสลิมทั้งในพะฎอนีย์และโลกมลายูนับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ การศึกษาวิเคราะห์ชีวประวัติของชัยคฺนับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อทราบถึงการศึกษา บทบาท และคุณูปการของชัยคฺ เพื่อจะได้เป็นแบบฉบับให้แก่เยาวชนคนรุ่นหลังสืบไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาชีวประวัติและประวัติการศึกษาอันโดดเด่นของชัยคุดาวูด อัลพะฎอนีย์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชีวประวัติของชัยคุดาวูด อัลพะฎอนีย์

ผลการศึกษา

การศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับชัยคุดาวูด พบว่า เชื้อสายต้นตระกูล การกำเนิดครอบครัว การเสียชีวิต การศึกษา คณาจารย์และสานุศิษย์ มีซุฮับและอะกีดะฮ์ของชัยคุดาวูด ดังนี้

วิเคราะห์ชีวประวัติชัยคุดาวูด อัลพะฎอนีย์

เชื้อสายต้นตระกูล

ชัยคุดาวูด อัลพะฎอนีย์ (หลังจากนี้เรียกว่า ชัยคฺ) มีชื่อเต็มว่า ดาวูด บิน अबดุลลอฮฺ บิน อิดริส อัลญาวี อัลพะฎอนีย์ อัลมลายูวีย์ แต่คนในยุคนั้นมักจะรู้จักชื่อของชัยคฺว่า โตะชะชัยคุดาวูด พะฎอนีย์ (Che Daud, 2012: 15) หรือบางครั้งจะเรียกว่า “ชัยคุดาวูด วะลีญุลลอฮฺ” (Muhammad Saghir, 2000: 39) แต่ชื่อที่เป็นที่รู้จักมากที่สุดในหมู่ชาวมุสลิมและอุละมาอ์ทั้งในแหลมมลายูและแผ่นดินอิญาซตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันคือ “ชัยคุดาวูด อัลพะฎอนีย์” บิดาชื่อว่า ชัยคฺวัน अबดุลลอฮฺ บิน ชัยคฺวันอิดริส บิน ชัยคฺวันสือนิก อัลกรีสกี อัลพะฎอนีย์ (Muhammad Saghir, 2000: 3)

การกำเนิด

การกำหนดชัดถึงปีเกิดของชัยคุดาวูดยังคงเป็นทัศนะที่แตกต่างกันระหว่างนักบันทึกประวัติศาสตร์ของชัยคฺ บางทัศนะระบุว่าชัยคฺเกิดในปี ฮ.ศ. 1133 บางทัศนะระบุว่าเกิดในปี ฮ.ศ. 1153 และบางทัศนะระบุว่าเกิดในปี ฮ.ศ. 1183 (Muhammad Saghir, 2000: 2 – 3, Fathy, 2013: 30, Che Daud, 2012: 15)

เมื่อพิจารณาแล้ว พบว่า ตัวเลขปีเกิดของซัยคุดาวูด อัลพะฎอนีย์ตามที่บ้านทีกโดยผู้บันทึกชีวประวัติของซัยคุดาวูดมีความคล้ายคลึงกัน นั่นคือ 1133, 1153 และ 1183 เมื่อสังเกตแล้วก็จะพบว่า ตัวเลขที่แตกต่างกันคือตัวเลขที่อยู่ในหลักสิบของปีเกิดของซัยคุดาวูด นั่นคือ ตัวเลข 3, 5 และ 8 ส่วนตัวเลขอื่นๆ มีความเหมือนกันทุกตัวเลข ซึ่งการเขียนตัวเลขทั้งสามตัวนี้หากไม่ได้เขียนตัวบรรจงแล้วจะมีความคล้ายคลึงกันค่อนข้างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวเลข 3 กับ 8 จนอาจเข้าใจว่าเลขเดียวกันอาจเป็นไปได้ทั้งเลข 3, 5 หรือเลข 8

ส่วนสถานที่เกิดของซัยคุดาวูดนั้น บางทัศนะเห็นว่าซัยคุดาวูดเกิดที่บ้านปาเราะมัรซุม และบางทัศนะเห็นว่าซัยคุดาวูดเกิดที่บ้านกรือเซะ (Fathy, 2013: 30, Che Daud, 2012: 16, Muhammad Shaghir, 2000: 3) เมื่อพิจารณาในทางภูมิศาสตร์แล้วพบว่า บ้านกรือเซะกับบ้านปาเราะมัรซุมเป็นหมู่บ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกัน ทำให้ผู้คนทั่วไปเข้าใจว่าทั้งบ้านกรือเซะและบ้านปาเราะมัรซุมเป็นอาณาบริเวณหมู่บ้านเดียวกัน หากสังเกตแล้วจะเห็นได้ชัดว่าระหว่างบ้านกรือเซะกับบ้านปาเราะมัรซุมห่างกันเพียงไม่กี่ร้อยเมตร อาจเป็นไปได้ว่าในอดีตบ้านเกิดของซัยคุดาวูดตั้งอยู่ระหว่างทั้งสองหมู่บ้านข้างต้น

แต่เมื่อพิจารณาถึงชื่อเสียงของสถานที่ระหว่างบ้านกรือเซะกับบ้านปาเราะมัรซุมแล้ว ปรากฏว่าบ้านกรือเซะมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักมากกว่าบ้านปาเราะมัรซุม ด้วยเหตุนี้ หากว่าซัยคุดาวูดเกิดที่บ้านปาเราะมัรซุม แต่ในมุมมองของคนทั่วไปแล้วสถานที่แห่งนั้นจะหมายถึงบ้านกรือเซะ ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงมากกว่า

ครอบครัวและบุตร

บุคคลหลายฝ่ายยอมรับว่าซัยคุดาวูดเป็นหมันจนไม่สามารถมีทายาทสืบทอดเจตนาธรรมณฺ์ความเป็นอุละมาฮ์ของซัยคุดาวูดโดยตรงได้ ดังนั้น บุคคลที่สืบทอดเจตนาธรรมณฺ์ของซัยคุดาวูดคือ พี่น้องและลูกหลานของซัยคุดาวูด (Che Daud, 2012: 52) ด้วยเหตุดังกล่าวซัยคุดาวูดจึงได้อุปการะเลี้ยงดูซัยคุดาวูดหัมมัด บิน อิสมาอิล ดาวูดีย อัลพะฎอนีย์ นับตั้งแต่ยังเล็กเสมือนเป็นบุตรชายแท้ๆ ของซัยคุดาวูด ส่วนสาเหตุที่ชื่อสกุลของซัยคุดาวูดปรากฏชื่อ ดาวูดีย อัลพะฎอนีย์นี้เอง จึงทำให้บางคนเข้าใจว่าซัยคุดาวูดหัมมัดเป็นบุตรชายของซัยคุดาวูด แต่ความเป็นจริงแล้วดาวูดียที่ใช้กับชื่อหัมมัดนั้นก็เพื่อเป็นการตระกูลหรือความเป็นสิริมงคลเท่านั้น (Muhammad Shaghir, 2000: 27 - 29)

การเสียชีวิต

หลังจากตลอดชีวิตของซัยคุดาวูดได้ทุ่มเทกับวิชาความรู้และหนทางของพระองค์อัลลอฮ์ ขณะพำนักอยู่ที่เมืองฏอฮิฟ ในวันพฤหัสบดี 22 เดือนเราะฎิบ ฮ.ศ. 1262 ด้วยวัย 79 ปี ซัยคุดาวูดจึงกลับสู่ความเมตตาของพระองค์อัลลอฮ์ (Che Daud, 2012: 53)

ผู้ศึกษาชีวประวัติของซัยคุดาวูดมีทัศนะที่ต่างกันเกี่ยวกับปีการเสียชีวิตของซัยคุดาวูด บางทัศนะเห็นว่าซัยคุดาวูดเสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 1262 และบางทัศนะเห็นว่าซัยคุดาวูดเสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 1265 (Che Daud, 2012, Fathy, 2013, Muhammad Saghir, 2016) การขาดความชัดเจนของปีเกิดและปีการเสียชีวิตนี้เองจึงไม่อาจกำหนดชัดว่าซัยคุดาวูดมีอายุเท่าไร

เมื่อพิจารณาถึงอายุของซัยคุดาวูดแล้ว พบว่ามี 6 จำนวน คือ 79 82 109 112 129 และ 132 และเมื่อมาคำนวณการเกิดของซัยคุดาวูด จึงสามารถระบุอายุที่น่าเป็นไปได้มากที่สุดคือ ระหว่าง 70 - 100 ปี ทั้งนี้ โดยยึดอายุของคนปกติทั่วไปคือ ระหว่าง 60 - 80 ปี หรือบางคนอาจจะมีอายุยืนถึง 100 ปี

ด้วยเหตุนี้ เมื่อนำปีเกิดตามที่นักบันทึกชีวประวัติของชัยคุระบุไว้ แล้วนำมาลบด้วยปีการเสียชีวิตของชัยคุพบว่า อายุของชัยคุที่ใกล้เคียงกับหะดีษของท่านเราะสุล ﷺ มากที่สุดคือ 79 ปี ดังหะดีษของท่านเราะสุล ﷺ ระบุไว้ว่า ประชาชาติของท่านจะมีอายุอยู่ระหว่าง 60 - 70 ปี (Ibn Hajar, 1958 : 11/240) วิเคราะห์ประวัติการศึกษาของชัยคุดาวูด อัลพะฎอนีย์

การศึกษา

ชัยคุดาวูด อัลพะฎอนีย์ได้รับการปลูกฝังวิชาความรู้ศาสนาอิสลามในระดับพื้นฐานจากคุณปู่ของชัยคุชื่อว่า ชัยควันอิตรีส อัลพะฎอนีย์ และบิดาของชัยคุที่ชื่อว่า ชัยควันอับดุลลอฮ์ อัลพะฎอนีย์ ก่อนที่จะต่อยอดวิชาความรู้ยังสถานที่อื่นๆ (Muhammad Shaghir, 1990: 25) ชัยคุได้มีโอกาสเล่าเรียนที่แผ่นดินเกิดเพียง 5 ปี กับอุละมาอ์พะฎอนีย์คือ ชัยคุอับดุลเราะหมาน เปาฮุก อัลพะฎอนีย์ (Muhammad Shaghir, 1990: 5)

ด้วยความใฝ่ฝันและความมุ่งมั่นสูงที่จะศึกษาเล่าเรียนนี้เองจึงทำให้ชัยคุต้องเดินทางต่อไปเพื่อศึกษาเล่าเรียนยังเมืองอาเจห์กับชัยคุหมัมมัดซัยน อัลอาซี (Azra, 2004: 328) หลังจากศึกษาเรียนรู้กับท่านอาจารย์ผู้นี้ได้เพียง 2 ปี ชัยคุจึงเดินทางต่อไปมุ่งสู่นครมักกะฮ์เพื่อศึกษาหาความรู้ในหลายแขนงวิชากับคณาจารย์ที่มีชื่อเสียงในโลกอาหรับ

ขณะเดินทางไปยังนครมักกะฮ์นั้นชัยคุมีอายุราวๆ 20 ปี โดยเริ่มออกเดินทางในปี ค.ศ. 1760 (Azra, 2004 : 328 - 329) ชัยคุได้ใช้เวลาศึกษาความรู้อิสลามที่นครมักกะฮ์นานถึง 30 ปี ณ แผ่นดินหะรอมนีเองชัยคุได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญด้านหะดีษจำนวนหลายท่าน เช่น ชัยคุหมัมมัดอัฮมัด ชัยคุอะหมัด มัรซูกียี และชัยคุอัลบรอรอวียี (Zainal Abidin, 2001: 3) เพื่อให้ความรู้ที่ศึกษามีความครอบคลุมและลุ่มลึก ชัยคุจึงเดินทางไปยังนครแห่งมะดีนะฮ์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ต่อไป โดยใช้เวลาศึกษานาน 5 ปี (Fathy, 2013: 31)

การศึกษาของชัยคุถือว่าเป็นวัฒนธรรมการศึกษาของอุละมาอ์ที่มักจะเริ่มต้นศึกษาความรู้ขั้นพื้นฐานที่แผ่นดินเกิดกับครอบครัวและอาจารย์ในท้องถิ่น โดยการศึกษาในขั้นนี้นับว่าเป็นการวางรากฐานความรู้อิสลาม และสิ่งสำคัญที่สุดคือ การศึกษาในขั้นนี้จะเริ่มต้นด้วยการเรียนรู้อัลกุรอาน และวิชาอื่นๆ ตามลำดับความสำคัญ และวัฒนธรรมอีกประการหนึ่งของอุละมาอ์พะฎอนีย์คือ การเดินทางไปศึกษาในต่างถิ่น จากถิ่นหนึ่งไปยังอีกถิ่นหนึ่งนั้น อันเป็นแนวทางของบรรดาอุละมาอ์ผู้ยิ่งใหญ่ของอิสลาม เช่น อิมามซาฟีอียี อิมามอะหมัด และอิมามอัลเกาะซะลียี เป็นต้น

คณาจารย์และสานุศิษย์

ชัยคุดาวูด อัลพะฎอนีย์ได้รับการศึกษาจำนวนหลายแห่งและระยะเวลาที่ค่อนข้างยาวนาน ด้วยเหตุนี้เองคณาจารย์ที่ชัยคุได้ศึกษาเรียนรู้กันจึงมีจำนวนหลายคนเช่นกัน นับตั้งแต่ชัยคุศึกษาความรู้เบื้องต้นที่พะฎอนีย์ อาเจห์ และอิญาซ คณาจารย์ที่มีชื่อเสียงบางท่านของชัยคุ อาทิ ชัยคุอะฮ์มัดอัลลอฮ์ ชัยคุหมัมมัดซัยน อัลอาซี ชัยคุอะหมัด มัรซูกียี ชัยคุอือซา อัลบรอรอวียี ชัยคุอับดุลเศาะมัด อัลฟาติมบานียี (Muhammad Shaghir, 2000 : 5, Fathy, 2013 : 32, Zainal Abidin, 2001 : 3)

สาณาศาสตร์ของชัยคุจำนวนหลายท่าน ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นอุละมาอ์ที่ชื่อเสียงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาทิ ชัยคอะลี อัลพะฎอนีย์ ชัยคัมหมัดซัยน อัลพะฎอนีย์ ชัยคัมหมัด อัลดาวูดีย์ ชัยคอบุคเศาะมัด ปุลัยจนดง ชัยคอิสมาอิล มินังกาเบา และชัยคัมหมัด อามีน ญุมบีย์ (Fathy, 2013 : 44, Muhammad Shaghir, 2016 : 42, Che Daud, 2012 : 51)

จากการศึกษากับคณาจารย์ที่มีความรอบรู้ในหลากหลายแขนงวิชา และหลากหลายสถานที่นี้ ได้สร้างจุดแข็งแก่ชัยคุ จากความรู้และประสบการณ์ของคณาจารย์ที่ได้ถ่ายทอดนี้เองจึงทำให้ชัยคุเป็นอุละมาอ์ที่มีความสามารถในหลากหลายแขนงวิชาเช่นเดียวกัน และกลายเป็นอุละมาอ์ที่มีความทุ่มเท เสียสละในทางวิชาการอย่างสูงส่งยิ่ง

อะกิตะฮฺและมัซฮับ

อุละมาอ์ของโลกมลายูโดยทั่วไปแล้วมักจะได้รับการสืบทอดเจตนารมณ์ทางอะกิตะฮฺและมัซฮับ สอดคล้องกับบรรพบุรุษคนก่อนๆ นั่นคือ การยึดมั่นในอะกิตะฮฺอะฮฺลิส สุนนะฮฺ วัลญะมาอะฮฺ ตามแนวของอัลฮัซนะฮฺ ส่วนการยึดถือมัซฮับทางฟิกฮ์คือ มัซฮับอิหม่ามอัชชาฟีอีย์ ด้วยเหตุนี้ เมื่อสังเกตเนื้อหาในหนังสือที่เขียนโดยชัยคุแล้ว จึงปรากฏชัดเจนในปกหนังสือด้านในของหนังสือวัรฎุ อัจชะวะฮฺ ระบุชื่อของชัยคุว่า ดาวูด อัลพะฎอนีย์ ถิ่นมัซฮับชาฟีอีย์ และยึดอะกิตะฮฺตามแนวทางอัลฮัซนะฮฺ ซึ่งการยึดอะกิตะฮฺตามแนวทาง อัลฮัซนะฮฺและมัซฮับฟิกฮ์อัชชาฟีอีย์นั้นเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการปฐกฐานโดยสมาชิกในครอบครัว ด้วยเหตุนี้การปฐกฐานดังกล่าวจึงมีอิทธิพลสำคัญต่อการยึดแนวทางอะกิตะฮฺและมัซฮับทางฟิกฮ์ของอุละมาอ์นั้นๆ โดยปริยาย

การสอนศาสนาอิสลาม

บรรดากิจกรรมทางศาสนาอิสลามที่เป็นชีวิตจิตใจของชัยคุดาวูดที่สำคัญ คือ การเขียนตำรับตำราอิสลาม การสอนความรู้อิสลามแก่บรรดาสาณาศาสตร์ของชัยคุ ทั้งที่มาจากพะฎอนีย์และดินแดนอื่นๆ (Che Daud, 2012 : 22) นอกจากนี้ที่ชัยคุได้มีการสอนกิตาบบนในมัซยิดอัลหะรอหมแล้ว ครั้นที่ชัยคุกลับยังพะฎอนีย์ ชัยคุยังได้ถือโอกาสปลูกบ้านหลังใหญ่แห่งหนึ่งไว้เป็นสาธารณสมบัติ และเป็นสถานที่สำหรับการเรียนการสอนศาสนาอิสลามของชุมชน (Muhammad Shaghir, 2000 : 11) การเป็นอุละมาอ์ของชัยคุไม่เพียงแต่เสียสละชีวิตจิตใจและเวลาเพื่อการสอนศาสนาตลอดชีวิตของชัยคุเท่านั้น แต่ชัยคุยังเสียสละทรัพย์สมบัติเพื่อศาสนาอิสลามและสังคมมุสลิมอีกด้วย

ผลงานนิพนธ์ทางวิชาการ

ชัยคุดาวูด อัลพะฎอนีย์เป็นอุละมาอ์ที่มีความโดดเด่นและมีชื่อเสียงมาก ผลงานนิพนธ์ของชัยคุได้รับการตีพิมพ์ทั้งในนครมักกะฮ์และประเทศอียิปต์ โดยผลงานของชัยคุจะครอบคลุมทั้งความรู้สาขาวิชาเดาหิด ฟิกฮ์ ตะเศาวุฟ และอื่นๆ หากเปรียบเทียบผลงานเขียนของชัยคุในภาษามลายูแล้ว คงไม่มีผู้ใดที่สามารถเปรียบเทียบกับผลงานของชัยคุได้ ทั้งนี้ ผลงานเขียนของชัยคุมีความครอบคลุมนับตั้งแต่แขนงวิชาอุศูลุดดีน ฟิกฮ์ และตะเศาวุฟ นอกจากนั้นยังรวมถึงวรรณกรรมศาสนา (Abd Razak, 2009 : 37) ตำรับตำราทางด้านอุศูลุดดีนที่เก่าแก่ที่สุดของชัยคุ อาทิ หนังสืออัลดุร้อษชะมิน หนังสืออะกิตะฮฺ อัลญะวะฮฺ หนังสือวัรฎุ อัจชะวะฮฺ เป็นต้น ส่วนตำราด้านฟิกฮ์มีจำนวนมากมาย ตำราที่มีชื่อเสียง

ที่สุด อาทิ หนังสือมุนยาด อัลมุกออลีย์ หนังสืออิฎอหฺ อัลบาบ เป็นต้น ส่วนตำราที่เป็นผลงานในสาขา ตะเศวฟู อาทิ หนังสือกันซูล มินัน หนังสือมินฮาจญ์ อัลอาบิติน (Fathy, 2016 : 10 - 12)

ผู้บันทึกชีวประวัติของชัยคิมิทศนะที่ต่างกันเกี่ยวกับจำนวนผลงานนิพนธ์ของชัยคฺ บ้างเห็นว่ามีจำนวน 42 เล่ม บ้างเห็นว่ามีจำนวน 57 เล่ม และบ้างเห็นว่ามีจำนวน 66 เล่ม (Che Daud, 2012 : 49, Azra, 2004 : 334, Muhammad Shaghir, 2000 : 13 - 27) จากผลงานนิพนธ์ในหลายแขนงวิชานั้น สามารถจำแนกออกเป็น 5 แขนงวิชาสำคัญๆ ดังนี้

1. แขนงวิชาเตาหีด ผลงานเขียนของชัยคฺในแขนงวิชานี้จำนวน 11 เรื่อง เช่น หนังสือฎิยาอฺ อัลมูรริต หนังสืออัดดุรฺ อัชชะมิน และหนังสืออัลบะฮฺญะตุ อัลसानียะฮฺ เป็นต้น
2. แขนงวิชาฟิคุฮฺ ผลงานเขียนของชัยคฺในแขนงวิชานี้อย่างน้อย 21 เรื่อง เช่น หนังสือบุษยะตุ อัลญุลาบ หนังสืออัชชะยฺตุ วัชชะบาอิหฺ เป็นต้น
3. แขนงวิชาตะเศวฟู ผลงานเขียนของชัยคฺในแขนงวิชานี้จำนวน 12 เรื่อง เช่น หนังสืออะชชะยะ อัลอับร็อรฺ หนังสือมุกออดิมะฮฺ อัลกุบรอ และหนังสือมินฮาจญ์ อัลอาบิติน เป็นต้น
4. แขนงวิชาประวัติศาสตร์ ผลงานเขียนของชัยคฺในแขนงวิชานี้จำนวน 7 เรื่อง เช่น หนังสือตาริค ฬะฎอนียฺ และหนังสืออัลมุสวัตตะฮฺ เป็นต้น
5. แขนงวิชาอื่นๆ ที่ชัยคฺได้เขียนไว้จำนวน 12 เรื่อง อาทิ หนังสือกัซฟุ อัลฆุมมะฮฺ หนังสือกัยฟิยาต เคาะตัม อัลกุรอาน และหนังสือตันบียฺ อัลฆอฟิสิ้น

ด้วยความบะเราะกะฮฺและความอิดลาศของชัยคฺ อีกทั้งความสูงส่งของเนื้อหาในตำราที่แต่ง จึงทำให้ตำราวิชาการที่ชัยคฺผลิตขึ้นมาจำนวนมากมานั้นยังคงแพร่กระจายไปทั่วโลกมลายู และยังคงได้รับการสืบสานต่อเนื่องกันมาอย่างไม่ขาดสาย อันเป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงคุณค่าและการยอมรับของสังคมมุสลิม

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชีวประวัติและประวัติการศึกษาอันโดดเด่นของชัยคฺดาอูด อัลฬะฎอนียฺ ผู้ศึกษาได้ข้อค้นพบสิ่งที่สำคัญๆ ดังนี้

นักบันทึกประวัติของชัยคิมิทศนะเกี่ยวกับปีเกิดและปีการเสียชีวิตของชัยคฺแตกต่างกันว่า ชัยคฺเกิดในปี ฮ.ศ. 1133 1153 และ 1183 (Muhammad Saghira, 2000 : 2-3, Fathy, 2013 : 30, Che Daud, 2012 : 15) และเสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 1262 และ ฮ.ศ. 1265 (Che Daud, 2012 : 53, Muhammad Saghira, 2016 : 24) แต่ผู้ศึกษาเห็นว่า ชัยคฺน่าจะเกิดในปี 1183 และเสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 1262 เมื่อนำตัวเลขปีเสียชีวิตของชัยคฺ คือ ฮ.ศ. 1262 มาลบด้วยตัวเลขปีเกิดคือ ฮ.ศ. 1183 แล้ว อายุของชัยคฺจะเท่ากับ 79 ปี ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าอายุของชัยคฺมีความสอดคล้องและใกล้เคียงมากที่สุดกับหะดีษของท่านเราะฮฺสูล ﷺ ซึ่งระบุว่า คนปกติทั่วไปจะมีอายุระหว่าง 60 - 70 ปี (Ibn Kathir, 1999 : 11/240)

จากผลการศึกษาข้างต้นจึงเห็นว่า ชัยคฺเป็นบุคคลที่เกิดมาจากตระกูลอุละมาอ์ฬะฎอนียฺที่มีชื่อเสียงและมีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่ศาสนาอิสลาม ขณะเดียวกันสายตระกูลของชัยคฺทั้งฝ่ายบิดาและมารดามีเชื้อสายที่มีความโดดเด่นในสังคมฬะฎอนียฺ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ชัยคฺเป็นบุคคลที่มีความเฉลียวฉลาดจน

กลายเป็นอุละมาอ์ที่ยิ่งใหญ่ของโลกมลายู ไม่ต่างไปจาก อุละมาอ์อิสลามคนสำคัญๆ อาทิ อิมามอูษะนีพะฮ์ อิมามมาลิก อิมามอัชชาฟีอีย์ และอิมามอะหมัด ท่านเหล่านี้เป็นบุคคลที่มาจากสายตระกูลอุละมาอ์

จากการศึกษาชีวประวัติการศึกษาของชัยคุ ผู้ศึกษาได้ข้อค้นพบสิ่งที่สำคัญว่า ชัยคุเติบโตในบรรยากาศแห่งอิสลาม การศึกษาของชัยคุเริ่มต้นด้วยการได้รับการปลูกฝังความรู้จากสมาชิกในครอบครัว เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวเป็นอุละมาอ์และมีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่ศาสนาอิสลาม ดังที่ Azyumardi กล่าวไว้ว่า ชัยคุเริ่มต้นการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอุละมาอ์ที่เป็นบิดามารดาและเครือญาติ จากนั้นจึงเดินทางไปศึกษาเล่าเรียนกับอาจารย์ที่เมืองอาเจห์ เมืองมักกะฮ์ และมะดีนะฮ์ตามลำดับ (Azyumardi Azra, 2004) ด้วยระยะเวลาที่ยาวนานนี้เองจึงทำให้ชัยคุได้กลายเป็นอุละมาอ์ที่มีความรู้สูงส่ง และได้นิพนธ์ตำราอิสลามในแขนงวิชาสำคัญๆ จำนวนมากมาย เพื่อเผยแผ่หลักคำสอนศาสนาอิสลามแก่สังคม โดยเฉพาะสังคมมุสลิมในโลกมลายูได้รับรู้หลักคำสอนของศาสนา

การศึกษาชีวประวัติและประวัติการศึกษาของชัยคุก็เพื่อให้เห็นถึงความโดดเด่นในด้านการศึกษา ตลอดจนผลงานนิพนธ์อันมากมายของชัยคุ อันเป็นแบบอย่างที่สำคัญแก่คนรุ่นหลังจะได้นำมาเป็นแบบฉบับในการศึกษาและสร้างคุณูปการแก่สังคมอย่างยั่งยืนต่อไป

สรุป

ชัยคุดาวูดถูกกำเนิดในแผ่นดินพะฎอนีย์ ตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 18 โดยผู้บันทึกประวัติยังคงมีความเห็นที่แตกต่างกันถึงสถานที่เกิดและปีเกิดของชัยคุ ชัยคุเกิดมาในตระกูลนักปกครองและอุละมาอ์ที่มีชื่อเสียงของพะฎอนีย์ โดยได้รับการเลี้ยงดูเป็นอย่างดีจากครอบครัว เมื่อถึงวัยอันควรชัยคุจึงได้แต่งงานกับหญิงสาวตระกูลอุละมาอ์เช่นเดียวกัน แต่เนื่องจากชัยคุเป็นหมั้นจึงไม่อาจมีบุตรได้ กระนั้นชัยคุได้นำหลานชายมาเป็นบุตรบุญธรรม และเลี้ยงดูจนต่อมาได้กลายเป็นอุละมาอ์พะฎอนีย์ที่มีชื่อเสียงของโลกมลายู หลังจากที่ชัยคุได้ทุ่มเทศึกษาเรียนรู้อย่างยาวนานจนกลายเป็นอุละมาอ์ที่มีชื่อเสียง และทำหน้าที่เป็นอาจารย์สอนประจำมัสยิดอัลหะรอม ตลอดชีวิตของชัยคุได้อุทิศตนบนเส้นทางวิชาการจนถึงวาระสุดท้ายและเสียชีวิต ณ นครมักกะฮ์

ประวัติการศึกษาของชัยคุเบื้องต้นของชัยคุได้รับการปลูกฝังความรู้และการศาสนาในระดับพื้นฐานจากสมาชิกครอบครัวซึ่งเป็นอุละมาอ์ที่มีชื่อเสียงของพะฎอนีย์ หลังจากนั้นชัยคุได้เดินทางไปเพื่อศึกษาเรียนรู้กับคณาจารย์ที่เมืองอาเจห์ ประเทศอินโดนีเซีย ต่อมาชัยคุได้เดินทางไปเพื่อเพิ่มพูนความรู้กับคณาจารย์จำนวนหลายท่านที่นครมักกะฮ์ และนครมะดีนะฮ์ หลังจากชัยคุได้ใช้เวลาในการศึกษาหาความรู้อย่างยาวนานจนสำเร็จการศึกษา และได้รับการเชิญให้ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ประจำมัสยิด อัลหะรอม ขณะเดียวกันยังได้นิพนธ์ตำราตำราที่มีชื่อเสียงจำนวนมากมาย ปัจจุบันตำราเหล่านั้นยังคงใช้เป็นตำราหลักของสถาบันการศึกษาปอเนาะทั้งในพะฎอนีย์และประเทศเพื่อนบ้าน

การศึกษาชีวประวัติและประวัติการศึกษาของชัยคุก็เพื่อแสดงให้เห็นถึงความโดดเด่นของชัยคุ ทั้งทางด้านการศึกษาและการทุ่มเทต่อวงการวิชาการแห่งอิสลามสอดคล้องกับอุละมาอ์สำคัญๆ ของโลกอิสลาม อันจะได้เป็นแบบอย่างที่สำคัญแก่คนรุ่นหลัง เพื่อนำมาเป็นแบบฉบับในการศึกษาเล่าเรียนและสร้างคุณประโยชน์แก่สังคมและประชาชาติทั้งมวล

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาระเบียบวิธีการนิพนธ์แขนงวิชาเตาหีด ฟิกซ์ และตะเศาวฟูของชัยคุดาวูด อัลพะฎอนีย์

เอกสารอ้างอิง

- 'Abd Razak Mahmud. 2009. Bunga Rampai Persuratan Melayu Wilayah Timur: Sejarah, Pemikiran dan Karya. Kota Bharu Kelantan: Pustaka Aman Press SDN. Bhd.
- Abu al-Fida, Isma'il bin Kathir. 1999 - 1420. Tafsir al-Quran al-'Azim. Dar al-Taiyibah linnashr wa al-Tawzi'.
- Ahamd Fathy al-Fathoni. 2013. Ulama Besar Dari Fathoni. Kota Bharu Kelantan: Majlis Ugama Islam dan Adat Istiadat Melayu Kelantan.
- _____. 2016. Kitab Jawi Patani Sehingga 1940: Sejarah, Cukupan dan Wewenang. Seminar "Patani Di Alam Melayu: Sejarah, Sastra dan Dunia Islam Semasa" Kolej Pengajian Islam, Universiti Songkla. 2 – 3 April 2016.
- Ahmad Bin Hajar al-'Asqalaniy. 1958. Fath al-Bariy Sahrh Sahih al-Bukhariy. Beirut: Dar al-Ma'arif.
- Ahmad Muhammad Nur. 2001. Sirah wa Munaqib al-'Alim al-Jalil Fadilah al-Syeikh Muhammad Nur al-Fatani Min 'Ulama al-Masjid al-Haram bi Makkah al-Mukarramah fi al-Qarn al-Rabi'. Jeddah Saudia Arabia: s.n.
- Anwar Zainal Abidin. 2001. Formasi Ulama Patani. Nadwah Ulama Nusantara 1, Prince of Songkla University.
- Azyumardi Azra. 2004. Jaringan Ulama Timur Tengah dan Kepulauan Nusantara Abad XVII & XVIII. Jakarta: Kencana Prenada Media Group.
- Ismail Che Daud. 2012. Tokoh – tokoh Ulama' Semenanjung Melayu (1). Kota Bharu Kelantan. Pustaka Aman Press Sdn. Bhd.: Majlis Agama Islam dan Adat Istiadat Melayu Kelantan.
- Wan Muhammad Saghir. 1990. Syeikh Daud Bin Abdullah al-Fatani Ulama' dan Pengarang Terulung Asia Tenggara. Kuala Lumpur: Khazanah Fataniyyah.
- _____. 2000. Penyebaran Islam & Silsilah Ulama Sejangat Dunia Melayu Jilid 10. Kuala Lumpur: Khazanah Fataniyyah.
- _____. 2016. Syeikh Daud Bin Abdullah al-Fatani Ulama' dan Pengarang Terulung Asia Tenggara. Kuala Lumpur: Khazanah Fataniyyah.

วิเคราะห์ชีวประวัติของชัยคุหม่มมัดนูร อัลพะฎอนีย์

ผู้นิพนธ์กิตาบกิฟายะฮ์ อัลมุฮ์ตะดีย

ฮาเราะะ เจ๊ะโด²¹⁸ อับดุลเลาะ การีนา²

บทคัดย่อ

การศึกษาชีวประวัติของชัยคุหม่มมัดนูร อัลพะฎอนีย์ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชีวประวัติของชัยคุ การเก็บข้อมูลใช้แบบบันทึก การศึกษาค้นคว้าจากหนังสือชีวประวัติอุละมาอ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิพากษ์วิจารณ์ การอนุมานและการอุปมา ผลการศึกษาพบว่า ชัยคุถือกำเนิดที่มักกะฮ์ ในปี ฮ.ศ. 1290 ตรงกับ ค.ศ. 1873 ในตระกูลอุละมาอ์ พะฎอนีย์ที่มีชื่อเสียงมาก การศึกษาเบื้องต้นกับครอบครัวและอุละมาอ์ที่มีชื่อเสียงของนครมักกะฮ์ ต่อมาชัยคุได้เดินทางไปศึกษากับคณาจารย์ที่มีชื่อเสียงที่มหาวิทยาลัยอัลอัซฮัร หลังจากสำเร็จการศึกษาชัยคุได้เป็นอาจารย์สอนประจำมัสยิดอัลหะรอมแล้ว ชัยคุยังดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ของนครมักกะฮ์ อีกทั้งยังเขียนตำราที่มีชื่อเสียงและทรงอิทธิพลที่ยังคงใช้เป็นตำราเรียนในโลกมลายูจากอดีตจนถึงบัดนี้ โดยได้รับการยอมรับและชื่นชมจากสังคมเป็นอย่างดีสูง ชัยคุได้อุทิศตนบนเส้นทางวิชาการจนเสียชีวิต ณ นครมักกะฮ์ในปี ฮ.ศ. 1363 ตรงกับปี ค.ศ. 1944 รวมอายุ 73 ปี

คำสำคัญ: ชิวประวัติ, มุหม่มมัดนูร, อัลพะฎอนีย์

²¹⁸ สาขาวิชาอิสลามศึกษา (อุศูลุดดีน) วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (PSU) Mobile: (+66) 0895996592, Fax: (+66) 073348726, E-mail: harehchedo@gmail.com

² สาขาวิชาอิสลามศึกษา (อัลกุรอานและอัลหะดีษ) วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (PSU), Mobile: (+66) 0816784437, Fax: (+66) 073348726, E-mail: Abdullah.d@psu.ac.th

The Biography of Syeikh Muhammad Nur al-Fathani

The Author of Kitab Kifayah al-Muhtadi

Hareh Chedo¹ Abdullah Karina²

ABSTRACT

The study of the biography of Syeikh Muhammad Nur al-Fathani is a descriptive study. The objective was to study the biography of Syeikh. The data record is from his biography. Data were analyzed by criticism the inductive and deductive. The study was founded, Syeikh was born in Makkah Saudi Arabia, in 1290 H. corresponding to 1873 AD. Syeikh was born in famous family of Patani's ulama. Preliminary studies by his family and the famous Makkah's ulamas. After he finish his studied from Makkah's ulamas, he went study with famous of ulamas at Azhar University. After graduation, syiekh has teach regular at al-Haram mosque. Sheikh was also a judge for the city of Makkah. And he wrote the famous book is Kifayah al-Muhtadi and it still used as a textbook until now. Syiekh are recognized and appreciated by society as well and syiekh was actives in the academic field until the end. Syiekh was died at Mecca in 1363 AH. corresponding to 1944 AD.

Keywords: Biography, Syiekh Muhammad Nur, al-Fathani

² Major: Islamic Studies (Usul al-Deen), College of Islamic studies, Prince of Songkla University (PSU), Mobile: (+66) 0895996592, Fax: (+66) 073348726, e-mail: harehchedo@gmail.com

³ Major: Islamic Studies (al-Quran & Hadith), College of Islamic studies, Prince of Songkla University (PSU), Mobile: (+66) 0895996592, Fax: (+66) 073348726, e-mail: Abdullah.d@psu.ac.th

บทนำ

ชัยคุมุหัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ เป็นอุละมาอ์ที่มีเชื้อโฆมาจากอุละมาอ์พะฎอนีย์ ชัยคุถูกกำเนิดและเติบโตที่นครมักกะฮฺ ประเทศซาอุดีอาระเบีย การศึกษาระดับพื้นฐานในบรรยากาศแห่งอิสลาม โดยได้รับการปลูกฝังความรู้จากสมาชิกในครอบครัว และคณาจารย์ที่มีชื่อเสียงในนครมักกะฮฺ หลังจากได้เห็นความโดดเด่นของคณาจารย์ที่มหาวิทยาลัยอัลฮัซรแล้ว ชัยคุจึงตัดสินใจเดินทางไปศึกษาในระดับสูงที่มหาวิทยาลัยดังกล่าว การใช้ชีวิตเป็นนักศึกษาที่นี้ชัยคุได้มีโอกาสศึกษากับคณาจารย์และเป็นนักฟื้นฟูอิสลามที่มีชื่อเสียงจำนวนหลายท่าน และยังมีโอกาสทบทวนและศึกษาผลงานนิพนธ์ของคณาจารย์และนักเคลื่อนไหวเพื่ออิสลาม

หลังจากสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยดังกล่าวแล้ว ชัยคุได้เดินทางกลับมายังนครมักกะฮฺและได้รับการเชื้อเชิญให้เป็นอาจารย์ประจำมัสญิดอัลหะรออม ด้วยเหตุนี้เองชัยคุจึงมีสานุศิษย์จำนวนมากที่ติดตามหะละเกาะฮฺของชัยคุ ทั้งที่มัสญิดและที่บ้านพักของชัยคุ ด้วยความเป็นอุละมาอ์ที่มีความรู้ที่สูงส่งนี้เอง ชัยคุได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ของกระทรวงยุติธรรมแห่งนครมักกะฮฺ นอกจากนี้ยังเป็นอาจารย์สอนประจำมัสญิดอัลหะรออมแล้ว ชัยคุยังใช้เวลาส่วนหนึ่งในการนิพนธ์ตำราใช้สำหรับการเรียนการสอน โดยผลนิพนธ์ดังกล่าวยังคงได้รับความนิยมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและยกระดับวิถีชีวิตมุสลิมได้ยึดมั่นและดำเนินตามหลักคำสอนอิสลามได้อย่างมั่นคงและแพร่หลายทั้งในพะฎอนีย์และโลกมลายูโดยรวมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น การศึกษาวิเคราะห์ชีวประวัติและการศึกษาของชัยคุนับว่าเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เพื่อศึกษาถึงชีวประวัติและประวัติการศึกษาของชัยคุ อันจะได้เป็นแนวทางและแบบฉบับให้แก่เยาวชนคนรุ่นหลังสืบไป

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชีวประวัติของชัยคุมุหัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบบันทึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิพากษ์วิจารณ์ การอนุมานและการอุปมาน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิเคราะห์ชีวประวัติชัยคุมุหัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ เป็นการศึกษาวิเคราะห์เชื้อสายต้นตระกูล การกำเนิด ภรรยาและบุตร การเสียชีวิต การศึกษา คณาจารย์และสานุศิษย์ การยอมรับ และการชื่นชม ดังนี้

วิเคราะห์ชีวประวัติของชัยคุมุหัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์

เชื้อสายต้นตระกูล

ชัยคุมุหัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ มีชื่อเต็มว่า มุหัมมัดนุร เบ็น ชัยคุมุหัมมัด เบ็น อิสมาอิล เบ็น อิดริส เบ็น อะหมัด อัลพะฎอนีย์ อัลมักกีเย ท่านเป็นบุตรชายของอุละมาอ์พะฎอนีย์ที่มีชื่อเสียงอันเลื่องลือคือ ชัยคุมุหัมมัด เบ็น อิสมาอิล มักจะรู้จักในชื่อว่าชัยคุนนิมัด กือจิก หรือเรียกในภาษาอาหรับว่า มุหัมมัด เศาะฆิร

(Abu al-Khair, 1986 : 476) โดยชัยคฺนินมัด กือจิกเป็นผู้ที่สืบเชื้อสายมาจากบิดาของท่านคือ วันอิสมาอิล เบ็น อะหมัด เบ็น วันอิตรีส หรือมักจะรู้ด้วยชื่อว่า ชัยคฺอิสมาอิล ญังกุต เมระฮฺ (ชัยคฺอิสมาอิล เคราแดง) โดยมีมารดาชื่อว่า โตะวันชัยนับ เบ็นติ อิตริส ซึ่งเป็นหลานของชัยคฺดาวูด อัลพะฎอนีย์ (Fathy, 2013 : 76) ส่วนมารดาของชัยคฺ มุหัมมัดนุร ชื่อว่า ชะรีพะฮฺ อะมีนะฮฺ เบ็นติ สัยยิดฟิรจญฺ เป็นสตรีชาวอียิปต์

หลังจากชัยคฺมุหัมมัด เบ็น อิสมาอิล ได้บุตรคนที่สอง ท่านจึงได้ตั้งชื่อว่า มุหัมมัดนุร โดยมีชื่อเต็มว่า มุหัมมัดนุร เบ็น ชัยคฺมุหัมมัด เบ็น อิสมาอิล เบ็น อิตริส เบ็น อะหมัด อัลพะฎอนีย์ อัลมักกี (Muhammad Nur, 2001 : 23) ชัยคฺเป็นอุละมาอ์ที่เป็นเชื้อสายพะฎอนีย์ แต่ไม่ได้ถูกกำเนิดในแผ่นดินพะฎอนีย์ เฉกเช่นเดียวกับบิดาของท่าน แต่สิ่งที่แตกต่างไปจากบิดาของชัยคฺเพียงสถานที่กำเนิดเท่านั้น โดยบิดาของชัยคฺเกิดที่ปูเลาควง กือเจล รัฐตรังกานู ประเทศมาเลเซีย (Fathy, 2013: 339) ส่วนตัวของชัยคฺเกิดที่นครมักกะฮฺประเทศซาอุดีอาระเบีย

ชัยคฺมุหัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์มีความแตกต่างจากอุละมาอ์พะฎอนีย์ท่านอื่นๆ อุละมาอ์พะฎอนีย์โดยส่วนใหญ่แล้วมักจะถูกกำเนิดในแผ่นดินพะฎอนีย์ แต่ชัยคฺถูกกำเนิดที่วาดียัสัยดินาอิบรอฮีม อะลัยฮิสลาม นครมักกะฮฺ ในปี ฮ.ศ. 1290 ตรงกับ ค.ศ. 1873 (Fathy, 2014: 347)

เมื่อพิจารณาแล้ว พบว่า ชัยคฺกำเนิดมาจากสายตระกูลที่มีความเข้มข้นในตระกูลอุละมาอ์ บิดาของชัยคฺเป็นอุละมาอ์พะฎอนีย์คนสำคัญ ขณะเดียวชัยคฺยังเป็นหลานของชัยคฺดาวูด อัลพะฎอนีย์ ดังนั้น จึงไม่ใช่เป็นเรื่องแปลกแต่อย่างใดที่ชัยคฺได้กลายเป็นอุละมาอ์ที่ยิ่งใหญ่ เนื่องจากชัยคฺได้รับการสืบทอดตระกูลจากอุละมาอ์พะฎอนีย์ที่ยิ่งใหญ่เช่นชัยคฺดาวูด อัลพะฎอนีย์ และชัยคฺนินมัด กือจิก จากการเลี้ยงดูและการปลูกฝังจิตวิญญาณแห่งอิสลาม จรรยาบรรณและความนอบน้อมถ่อมตนนับตั้งแต่วัยเยาว์ และให้ซึมซับในหลักคำสอน อัลกุรอานและอัซสุนนะฮฺของท่านปี ﷺ เช่นเดียวกับอุละมาอ์พะฎอนีย์ท่านอื่นๆ สิ่งนี้จึงเสมือนเป็นการเปิดทางเดินให้ชัยคฺสามารถเลือกเดินบนเส้นทางที่สืบทอดสายตระกูลอุละมาอ์พะฎอนีย์เช่นเดียวกับบรรพบุรุษในอดีต จนกลายเป็นอุละมาอ์ที่มีชื่อเสียงและมีบทบาทสำคัญในทางการศึกษาอิสลามของมัสยิดอัลหะรอหม และโลกมลายู

ภรรยาและบุตร

ชัยคฺมุหัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ ได้แต่งงานกับเคาะฟิยะฮฺ บุตรีชัยคฺวันอาลีญุกตัน อัลกลันตานีย์ ซึ่งเป็นอุละมาอ์ชาวกลันตันที่มีชื่อเสียงมากในนครมักกะฮฺในศตวรรษที่ 19 และเป็นทีคุ่นหูของผู้เรียนทั้งในโลกมลายูและโลกอาหรับเป็นอย่างมาก จากการแต่งงานท่านได้รับการประทานบุตรธิดาจำนวน 15 คน ได้แก่ อะหมัด, ชัยน, อับดุลฮือฟฟาร, หะสัน, ยาซีน, อามีนะฮฺ, ชะกียะฮฺ, มุหัมมัด, หามิด, มัยมูนะฮฺ, เคาะดีญะฮฺ, พะฎีมะฮฺ, รุฮียะฮฺ, อับดุลลอฮฺ และสะละลีมะฮฺ (Muhammad Nur, 2001: 51) กระนั้นลูกๆ ของท่านยังคงมีบทบาทที่สำคัญและมีความโดดเด่นในนครมักกะฮฺ แม้ว่าความโดดเด่นนั้นไม่ได้เท่าเทียมกับผู้เป็นบิดาก็ตาม อย่างไรก็ตาม บุตรชายของท่านจำนวนหลายคนที่มีบทบาทสำคัญในแวดวงวิชาการ อาทิ

1. ชัยคฺอะหมัด เบ็น มุหัมมัดนุร อิสมาอิล อัลพะฎอนีย์ เป็นบุตรคนที่ 1 ของชัยคฺ ท่านผู้นี้เคยเดินทางไปเยี่ยมเยียนยังรัฐตรังกานู และถือโอกาสเข้าเฝ้าสุลต่านรัฐตรังกานู ประเทศมาเลเซีย ท่านได้สมทบ

ทุนสร้างโรงเรียนแห่งหนึ่งมีชื่อว่า โรงเรียนซัยนัลอาบิตีน อัลอะเราะเบียฮฺ โดยท่านทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการคนแรกของโรงเรียนดังกล่าว

2. ซัยคฺซัยน เป็น มุหัมมัดนุร อิสมาอิล อัลพะฎอนีย์ เป็นครูผู้สอน และต่อมาดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการของโรงเรียนซัยนัลอาบิตีน อัลอะเราะเบียฮฺ คนที่สองหลังจากพี่ชาย

3. ซัยคฺหะสัน เป็น มุหัมมัดนุร อิสมาอิล อัลพะฎอนีย์ ได้สร้างผลงานทางวิชาการจำนวน 2 เล่ม (Fathy, 2013 : 341) ได้แก่

1. หนังสืออัตตฺุพะฮฺ อัลมัรฎียะฮฺ ฟีย์ มัจญมูอฺอัต อัลอัฎียะฮฺ วัลคฺฎูบ อัลมิมบารียะฮฺ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์อัซซัรกียะฮฺ เมืองญิดดะฮฺ ค.ศ. 1933

2. หนังสือชาต อัลหัจญ์ เขียนร่วมกับอาดัม เป็น อับดุลลอฮฺ อัลกลันตานีย์ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์อัซซัรกียะฮฺ เมืองญิดดะฮฺ ค.ศ. 1938

นับได้ว่าเชื้อสายของซัยคฺยังคงสืบสานวัฒนธรรมอุละมาอ์อย่างไม่ขาดสาย บุตรชายของซัยคฺจำนวนหนึ่งยังคงมีบทบาทสำคัญในทางวิชาการและตำรับตำราศาสนาอิสลาม (Muhammad Nur, 2001 : 52 - 57) อันเนื่องจากความ บะเราะกะฮฺและความบริสุทธิ์ใจของอุละมาอ์ในการดำรงไว้ซึ่งปณิธานของท่านนั่นเอง จึงประจักษ์ชัดว่าเชื้อสายของความเป็นอุละมาอ์ของซัยคฺมุหัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ยังคงไหลเวียนอยู่บนเส้นทางวิชาการอย่างต่อเนื่องสืบไป

การเสียชีวิต

ซัยคฺมุหัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 1363 ตรงกับปี ค.ศ. 1944 รวมอายุของท่าน 73 ปี ท่านล้มป่วยได้เพียงสามวัน ท่านก็กลับไปสู่ความเมตตาของพระองค์อัลลอฮฺ โดยศพของท่านได้รับการละหมาดที่มีสยิดอัลหะรอม ผู้คนจำนวนนับพันคนได้ร่วมละหมาดญะนาซะฮฺของท่าน หลังจากนั้นศพของท่านจึงถูกฝังไว้ที่สุสานมะอฺลา ณ มหานครมักกะฮฺ เคียงข้างกับสุสานของท่านหญิงเคาะดีญะฮฺภรรยาของท่านเราะสุลุลลอฮฺ ﷺ (Muhammad Nur, 2001 : 24)

แผ่นดินหะรอมถือเป็นแผ่นดินที่บริสุทธิ์และเปี่ยมไปด้วยความบะเราะกะฮฺที่พระองค์อัลลอฮฺไม่ได้ประทานให้แก่แผ่นดินอื่นๆ ด้วยเหตุนี้แผ่นดินแห่งนี้จึงเป็นที่มุ่งหวังของมุสลิมจากทั่วทุกมุมโลกที่ประสงค์มาเยือน พำนักพักอาศัย และเสียชีวิต ณ แผ่นดินแห่งนี้ ความดีนี้สามารถเห็นได้จากคำยืนยันของท่านเราะสุลุลลอฮฺ ﷺ ขณะที่ท่านได้อพยพยั้งนครมะดีนะฮฺว่า นครมักกะฮฺเป็นแผ่นดินที่ดีที่สุดและเป็นแผ่นดินที่พระองค์อัลลอฮฺรักมากที่สุด หากท่านไม่ถูกขับไล่จากชาวมักกะฮฺให้ออกไปจากแผ่นดินดังกล่าวแล้ว ท่านจะไม่ยอมทอดทิ้งนครแห่งนี้ไปอย่างแน่นอน (บันทึกโดย Ibn Majah, n.d. : 3108) เป็นแผ่นดินที่พระองค์อัลลอฮฺทรงประทานความดีงามและความบะเราะกะฮฺที่ไม่ได้ประทานให้แก่แผ่นดินอื่นๆ

วิเคราะห์ประวัติการศึกษาของชัยคุหมัตมัตนุร อัลพะฎอนีย์

การศึกษา

ชีวิตเบื้องต้นในวัยเรียนของชัยคุหมัตมัตนุร อัลพะฎอนีย์ ก็ไม่ได้แตกต่างไปจากอุละมาอ์พะฎอนีย์ท่านอื่นๆ โดยส่วนใหญ่แต่อย่างใด ชัยคุฎุกกำเนิดในครอบครัวอุละมาอ์ที่มีชื่อเสียงและได้รับการเลี้ยงดูในบรรยากาศแห่งศาสนาอิสลาม การศึกษาของชัยคุสามารถแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ

ช่วงที่หนึ่ง การศึกษาระดับพื้นฐาน

ชัยคุได้ศึกษาเรียนรู้หลักคำสอนศาสนาอิสลามกับคณาจารย์ที่เป็นเครือญาติและเป็นอุละมาอ์ที่มีชื่อเสียงมากที่สุดและทำหน้าที่เป็นอาจารย์สอนในมัสยิดอัลหะรอม

นอกเหนือจากท่านได้รับการปลูกฝังความรู้อิสลามเบื้องต้นจากบิดาแล้ว ชัยคุยังได้เรียนกับคณาจารย์ทั้งชาวอาหรับและมีโซอาหรับ (Fathy, 2014 : 347) ภายใต้การดูแลของคณาจารย์อย่างน้อย 2 ท่าน คือ ชัยคุอับดุลหัก ผู้ก่อตั้งโรงเรียนอัลฟิครียะฮฺ และชัยคุอาบิด ผู้พิพากษาประจำนครมักกะฮฺ ('Abd al-Jabbar, 1982: 269)

การศึกษาเบื้องต้นกับอาจารย์จากโลกมลายู เป็นผลทำให้ชัยคุมีความสามารถในการสื่อสารและขีดเขียนในภาษามลายูได้ ไม่ได้แตกต่างไปจากผู้เรียนในปอเนาะที่พะฎอนีย์เท่าใดนัก ประกอบกับครอบครัวของชัยคุและครอบครัวชาวพะฎอนีย์ที่อาศัยอยู่ในนครมักกะฮฺมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันด้วยภาษามลายูอีกด้วย อีกทั้งผู้เรียนจำนวนมากมายที่มาจากโลกมลายูเดินทางมาศึกษาในนครมักกะฮฺมักจะมีการสื่อสารด้วยภาษามลายูระหว่างชาวมลายูด้วยกัน ดังนั้น ความสามารถในทางภาษามลายู ผสมกับการมีทักษะทางการสื่อสารภาษามลายูของชัยคุ จึงมีอิทธิพลสำคัญที่ส่งผลให้งานนิพนธ์ในภาษามลายูของชัยคุมีคุณภาพสูงยิ่ง

แหล่งเรียนรู้ทักษะภาษามลายูของชัยคุอีกประการหนึ่ง จากบรรดามุสลิมที่มาจากโลกมลายูที่เดินทางมายังนครมักกะฮฺเพื่อประกอบพิธีหัจญ์ในปีหนึ่งๆ จำนวนมากมาย จากผู้คนจำนวนมากมายในแต่ละปีๆ นานราว 4 – 5 เดือน เป็นประจำทุกปี จึงทำให้ชัยคุได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้และสนทนา อีกทั้งอาศัยกระบวนการเรียนการสอนของท่านทั้งที่บ้านพักของท่านและที่มัสยิดอัลหะรอม ด้วยเหตุนี้ทำให้ทักษะการใช้ภาษามลายูของท่านอยู่ในระดับที่มีคุณภาพสูง จนทำให้ท่านสามารถนิพนธ์ตำรับตำราในแขนงวิชาต่างๆ เป็นภาษามลายูจำนวนหลายเล่ม

ช่วงที่ 2 การศึกษาระดับสูง

เป้าหมายของชัยคุเพื่อต่อดวงวิชาความรู้ในลำดับสูงคือ มหาวิทยาลัยอัลอัสฮัร ตามรอยของผู้เป็นอาจารย์ของชัยคุคือ ชัยคุอะหมัด อัลพะฎอนีย์ (Muhammad Saghir: ระบบออนไลน์) ชัยคุได้มีโอกาสศึกษากับคณาจารย์ที่มีความโดดเด่นและมีบทบาทสำคัญในโลกอิสลามจำนวนหลายท่าน และยังสามารถนับได้ว่าเป็นนักฟื้นฟูคนสำคัญของโลกอิสลาม

ขณะที่ชัยคุศึกษาที่มหาวิทยาลัยอัลอัสฮัร ชัยคุได้มีโอกาสได้ศึกษากับบรรดาอุละมาอ์ผู้ยิ่งใหญ่ในแขนงวิชากฎหมายอิสลาม อุศูลุดดีน และภาษาอาหรับ (Muhammad Nur, 2001: 83) ส่วนความรู้ในแขนง

วิชาดาราศาสตร์ ชัยคุน่าจะศึกษาเรียนรู้กับคณาจารย์ทั้งอาหรับและไม่ใช่อหรับขณะที่ท่านยังอยู่ที่นครมักกะฮ์ (Fathy, 2013: 339)

ธรรมเนียมการศึกษาหาความรู้ของผู้เรียนจากพะฎอนีย์คือ หลังจากที่ได้ศึกษาความรู้ได้ในระดับหนึ่งแล้ว ผู้เรียนจะต้องเดินทางเพื่อเสาะหาคณาจารย์ท่านอื่นๆ เพื่อขอเป็นศิษย์ นับว่าเป็นวัฒนธรรมของการใฝ่หาความรู้ในอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเดินทางหาความรู้สู่นครอูละมาอ์ อาติ นครมักกะฮ์ นครมะดีนะฮ์ และนครอียิปต์ นอกเหนือจากจะได้รับความรู้ที่กว้างขวางและในหลากหลายแขนงวิชาแล้ว ยังเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่ผู้เรียนและการสร้างเครือข่ายทางวิชาการและเครือข่ายอูละมาอ์ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

คณาจารย์

โดยปกติแล้วอูละมาอ์พะฎอนีย์จะมีการปลูกฝังความรู้ทางศาสนาแก่บุตรหลานภายในครอบครัวด้วยตนเอง นับเป็นธรรมเนียมปฏิบัติมาอย่างยาวนานของอูละมาอ์พะฎอนีย์ที่มีการสืบทอดเจตนารมณ์ของความเป็นอูละมาอ์แก่บุตรหลาน ด้วยเหตุนี้คณาจารย์ที่ท่านได้เล่าเรียนในระดับเบื้องต้นก็คือ บิดาและญาติพี่น้องที่ใกล้ชิด นอกจากนั้นท่านยังเรียนกับชัยคุอับดุลหัก ผู้ก่อตั้งโรงเรียนฟัครียะฮ์ และชัยคุอาบิด อูละมาอ์ไบนครมักกะฮ์ขณะนั้น ในฐานะเป็นผู้ที่มีความชื่นชอบที่จะใฝ่หาความรู้อิสลามในแขนงวิชาต่างๆ จึงทำให้ชัยคุต้องตัดสินใจเดินทางเพื่อศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยอัลอัสฮัร ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยอิสลามที่เก่าแก่ที่สุดที่มีการเรียนการสอนในหลากหลายแขนงวิชา

ขณะที่ท่านศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยอัลอัสฮัร ท่านได้มีโอกาสศึกษากับคณาจารย์ที่มีชื่อเสียงจำนวนมากหลายท่าน ('Abd al-Jabbar, 1982: 269, Fathy, 2013: 340) อาทิ ชัยคุมุหัมมัดบามิด ชัยคุอับดุลเราะหมาน อัซซุบีนีย อัลมุฎอียัย ชัยคุมุหัมมัด อับดุลฮัย ชัยคุสัยยิดรอซิด ริฎอ และชัยคุหะสัน ซายิด

การศึกษาเรียนรู้กับคณาจารย์ที่มีชื่อเสียงเหล่านี้เอง จึงทำให้ชัยคุกลายเป็นอูละมาอ์ที่มีความรู้ที่กว้างขวาง อีกทั้งได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์และวิธีการในการเผยแผ่ศาสนาอิสลาม ด้วยเหตุนี้ ชัยคุจึงได้รับแนวคิดการฟื้นฟูศาสนาอิสลาม สังเกตเห็นได้จากการชัยคุสามารถดำรงตำแหน่งในสองสมัยการปกครองของนครมักกะฮ์ นั่นคือ สมัยการปกครองของซะรีฟ ฮุสเส็น และสมัยการปกครองราชวงศ์อัสสุุด ('Abd al-Jabbar. 1982: 269, Abd al-Rahman, 2000: 729) และหากสังเกตแล้วจะพบว่า ชัยคุยังได้รับการยอมรับจากอูละมาอ์ของโลกมลายู ด้วยผลงานนิพนธ์ของชัยคุยังคงถูกใช้เป็นตำรับตำราในการเรียนการสอนในสถาบันปอเนาะ มัสยิด และสุเหร่าต่างๆ ในโลกมลายู

สานุศิษย์

มัสญิดอัลหะรอหมเป็นศูนย์รวมของศาสตร์อิสลามและปรมาจารย์ของโลกอิสลาม ชัยคุเป็นอูละมาอ์ที่มีชื่อเสียงมากคนหนึ่งของมัสญิดอัลหะรอหม ด้วยเหตุนี้จึงมีสานุศิษย์จำนวนมากมายที่เข้าร่วมศึกษาเรียนรู้ในหะละเกาะฮ์ของชัยคุ ทั้งสานุศิษย์ที่มาจากโลกมลายูและที่อื่นๆ (Fathy, 2013: 340) ส่วนหนึ่งได้แก่ ตะโตะหาญิมุหัมมัดนุร (มุฟตีรัฐกลันตัน) หาญีอับดุลลอฮ์ เปาะฮีม (เกาะปินัง) หะสัน ยะหยา (ญัมบีย) หาญีอะหมัด อัลฟูซานีย และหาญี อุบัยกร อาลิม มูวาร์ ประเทศมาเลเซีย กระนั้นไม่เพียงแต่ผู้เรียนที่มาจากแผ่นดินพะฎอนีย์เท่านั้นที่เรียนกับท่าน แต่ยังมีผู้เรียนที่มาจากพื้นที่อื่นๆ ทั้งที่มาจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และ

ชาติอื่นๆ โดยผู้เรียนจะติดตามการเรียนการสอนของอุละมาอ์ในรูปแบบทะเลาะเถียง ซึ่งมีอยู่จำนวนมาก กลุ่มทะเลาะเถียงที่มีผู้สอนจากหลากหลายเชื้อชาติ ทั้งที่เป็นชาติอาหรับและมีเชื้อชาติอาหรับ โดยธรรมเนียมทางวิชาการลักษณะเช่นนี้ยังคงสืบทอดจนทุกวันนี้

อะกีดะฮ์และมัชฮับ

ชัยคุหมัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ เป็นผู้ถือกำเนิดในครอบครัวที่มีความยึดมั่นในหลักการอิสลามและปลูกฝังให้สมาชิกครอบครัวมีความเชื่อมั่นและยึดมั่นในหลักคำสอนศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด มีความเชื่อมั่นในพระองค์อัลลอฮ์เพียงพระองค์เดียว ด้วยเหตุนี้หลักอะกีดะฮ์ที่ได้รับการปลูกฝังจากครอบครัวและครูบาอาจารย์ของชัยคุคือ อะกีดะฮ์สะลัฟ ('Abd al-Rahman, 2000: 729)

ต่อมาชัยคุได้รับการศึกษาเรียนรู้จากอาจารย์ของชัยคุคือ ชัยคุหมัมมัดอัब्ดุลย นอกจากนั้นยังได้มีการทบทวนตำรับตำราผลงานเขียนของชัยคุอิสลาม อิบน์ ตัยมียะฮ์, อิบน์ กอยยิม และชัยคุหมัมมัด บิน อับดุลวะฮฮาบ (Muhammad Nur, 2001: 44) ด้วยเหตุดังกล่าว จึงไม่เป็นที่สงสัยเลยว่าอะกีดะฮ์ที่ชัยคุยึดมั่นคือ อะกีดะฮ์สะลัฟ ('Abd al-Jabbar, 1982: 270) โดยยึดอัลกุรอานและฮะดีษนบะฮ์เป็นสำคัญ ดังที่ท่านได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในปกในของหนังสือก๊ายะฮ์ อัลมุฮตะดีย์

การถือมัชฮับทางฟิกฮ์ท่านยังคงยึดมั่นในมัชฮับอัซฮาฟีอีย์ สอดคล้องกับการถือมัชฮับของอุละมาอ์พะฎอนีย์ในอดีต ('Abd Allah Mirdad, 1986: 474) กระนั้นท่านยังมีส่วนในการเขียนตำรับตำราแนวเก่าและแนวใหม่ควบคู่กันไป โดยปกติแล้วอุละมาอ์พะฎอนีย์ในอดีตมักจะเขียนตำรับตำราตามแนวคิดตามที่ท่านเหล่านั้นได้ยึดถือเท่านั้น (Muhammad Saghir : ระบบออนไลน์) สิ่งนี้จึงนับว่าเป็นวิธีการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชัยคุที่แตกต่างไปจากแนวทางและวิธีการของอุละมาอ์พะฎอนีย์ท่านอื่นๆ ซึ่งมักจะนิพนธ์ตำรับตำราที่เน้นเนื้อหาเฉพาะตามแนวของอุละมาอ์พะฎอนีย์ในอดีตเท่านั้น

ชัยคุหมัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์เป็นอุละมาอ์ที่มีวิสัยทัศน์ในการเผยแผ่ศาสนาอิสลามที่กว้างไกล อีกทั้งมีวิธีการที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง อันสามารถเข้ากันกับผู้คนทั้งสองแนวคิดได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการเผยแผ่สัจธรรมอิสลามด้วยวิธีถ้อยที่ถ้อยอาศัยแก่ผู้ที่เลื่อมใสในแนวความคิดของทั้งสองแนวคิดดังกล่าวอย่างลงตัว ด้วยเหตุนี้เองจึงไม่ปรากฏความขัดแย้งทางวิชาการและการต่อต้านจากอุละมาอ์และผู้เรียนในโลกมลายูแต่อย่างใด อีกทั้งท่านยังสามารถดำรงตำแหน่งทางราชการของนครมักกะฮ์ทั้งสมัยการปกครองของชะรีฟ หุสเสินและราชวงศ์อัสสุด

การนำเสนอเนื้อหาสาระในผลงานนิพนธ์ของท่านจึงเป็นการนำเสนอที่ด้านหนึ่งท่านพยายามโน้มน้าวให้ผู้อ่านและผู้เรียนได้ตระหนักถึงอะกีดะฮ์สะลัฟตามที่ท่านยึดมั่นไว้ ขณะที่อีกด้านหนึ่งท่านยังคงอนุรักษ์ตามแนวทางของอุละมาอ์พะฎอนีย์ เพื่อไม่ให้ผู้อ่านหรือผู้เรียนเกิดการปฏิเสธเนื้อหาสาระที่ท่านได้นำเสนอโดยทันทีทันใด จนอาจทำให้ผู้อ่านหรือผู้เรียนปิดโอกาสที่จะไต่หาความรู้ตามแนวทางที่ท่านได้เสนอเนื่องจากในยุคของท่านนั้นแนวคิดอะฮาอิเราะฮ์ยังคงมีอิทธิพลอย่างแข็งแกร่งในโลกมลายู

ชัยคุหมัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์เห็นว่าอะกีดะฮ์อิสลามเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากที่สุด และหลักความเชื่อของชาวมุสลิมในโลกมลายูเป็นความเชื่อที่ยังลึกลับตามแนวคิดของอะฮาอิเราะฮ์ และยากต่อการเปลี่ยนแปลงภายในเวลาอันสั้น ด้วยเหตุนี้ ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาอันเกี่ยวกับหลักอะกีดะฮ์สะลัฟอย่างถ้อยที่

ถ้อยอาศัยของชัยคุจึงเป็นวิธีการ (Method) ทางวิชาการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของท่านที่แตกต่างไปจากวิธีการของอุละมาอ์พะฎอนีย์ท่านอื่นๆ วิธีการนี้ท่านน่าจะได้รับอิทธิพลทางวิชาการและซึมซับแนวจากคณาจารย์ของท่านหลังจากที่ท่านได้ไปศึกษาที่อัลอัซฮัรกับคณาจารย์จำนวนหลายท่าน อีกทั้งได้รับอิทธิพลจากผลงานเขียนของบรรดาอุละมาอ์ที่มีชื่อเสียง อันได้แก่ ชัยคุหมัมมัด อับดุลฮัย ชัยคุอิบนุตัยมิยะฮ์ ชัยคุอิบนุก็อยยิม และชัยคุหมัมมัด บิน อับดุลวะฮฮาบ บุคคลเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นนักฟื้นฟูแห่งโลกอิสลามทั้งสิ้น

ผลงานนิพนธ์ทางวิชาการ

ความเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของอุละมาอ์พะฎอนีย์ของผู้รู้ท่านผู้ไม่ได้จัดจำไปจากอุละมาอ์พะฎอนีย์ท่านอื่นๆ แต่อย่างใด ทั้งนี้ วัฒนธรรมการประพันธ์ตำรับตำรายังคงสืบทอดสู่คนรุ่นหลังอย่างไม่ขาดสายแต่ประการใดเลย จึงเป็นการบ่งบอกถึงเจตนาที่แน่วแน่และความบะเราะกะฮ์ของบรรพบุรุษในอดีตต่อการเผยแผ่สัจธรรมอิสลาม

ชัยคุหมัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ทราบดีว่าภาษามลายูเป็นภาษาที่มีผู้คนใช้อยู่ในโลกมลายูเป็นจำนวนมหาศาล (lingua franca) ครอบคลุมประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน กัมพูชา ฟิลิปปินส์ และบางพื้นที่ของประเทศไทย (Hasnuddin Daud : ออนไลน์) ด้วยเหตุนี้เองท่านจึงเลือกภาษามลายูในการนิพนธ์ตำราอิสลามจำนวนหลายเล่ม เพื่อให้ชาวมุสลิมจำนวนมากสามารถนำไปใช้เป็นตำราในการศึกษาเรียนรู้หลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

ผลงานการนิพนธ์และผลงานแปลตำรับตำราของท่านยังคงได้รับความนิยมและใช้เป็นตำราหลักในการเรียนการสอนจนถึงบัดนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัตตานีและโลกมลายูอื่นๆ (Muhammad Nur, 2001 : 119 - 121) คือ หนังสือกีฟายะฮ์ อัลมุฮตะดีย์ บิซรัหฺ อัลมุฮตะดีย์ โดยหนังสือเล่มนี้ยังคงได้รับการตีพิมพ์ซ้ำแล้วซ้ำเล่าอย่างไม่ขาดสาย และยังคงได้รับความนิยมจากผู้เรียน โดยเฉพาะผู้เรียนที่เรียนอยู่ในสถาบันปอเนาะทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน และผู้เรียนที่เรียนตามมัสญิด สุเหร่า และบาลัยต่างๆ

ชัยคุเป็นอุละมาอ์ที่มีวิสัยทัศน์ในการเผยแผ่ศาสนาอิสลามที่กว้างไกล มีวิธีการที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง อันสามารถเข้ากับผู้คนทั้งสองแนวคิดได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการเผยแผ่สัจธรรมอิสลามด้วยวิธีถ้อยที่ถ้อยอาศัยแก่ผู้ที่เลื่อมใสในแนวความคิดของทั้งสองแนวคิดดังกล่าวอย่างลงตัว จากผลงานนิพนธ์ของชัยคุนี้เองจึงทำให้สังคมมุสลิมทั้งแผ่นดินพะฎอนีย์และโลกมลายูยึดมั่นในหลักคำสอนศาสนาอิสลามอย่างเข้มแข็ง

ผลงานทางวิชาการอันประจักษ์ของชัยคุ จึงเป็นการบ่งชี้ถึงความรู้ที่สูงส่งของท่านถูกถ่ายทอดยังคนรุ่นหลังจะได้ศึกษาวิชาความรู้ต่างๆ ผ่านตำรับตำราของท่านให้ยั่งยืนตลอดไป สิ่งนี้จึงเป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงเจตนาที่บริสุทธิ์และความบะเราะกะฮ์ของผู้นิพนธ์อย่างแท้จริง โดยเชื่อกันว่าด้วยเจตนาที่บริสุทธิ์เพื่ออัลลอฮ์และความบะเราะกะฮ์เท่านั้นจึงทำให้ผลงานทางวิชาการของชัยคุสามารถยืนหยัดจวบจนทุกวันนี้และสืบไป

การยอมรับและคำชื่นชม

ชัยคุหมัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์เริ่มต้นการนิพนธ์หนังสือกีฟายะฮ์ อัลมุฮตะดีย์ ณ นครมักกะฮ์ และเสร็จสิ้นที่นครมะดีนะฮ์ เมื่อวันที่ 9 เราะบือล อาวาล ฮ.ศ. 1351 ตรงกับวันที่ 12 สิงหาคม 1932 (Fathy, 2013 : 341) หากนับอายุประมาณการของหนังสือดังกล่าวแล้ว พบว่าหนังสือเล่มนี้ได้มีบทบาทและ

คุณูปการสำคัญต่อชาวมุสลิม ทั้งมุสลิมที่ใช้ชีวิตอยู่ในนครมักกะฮ์และมุสลิมที่อาศัยอยู่ในโลกมลายูรุ่นแล้วรุ่นเล่าไม่น้อยกว่า 84 ปี

อุมร์ अबดุลญับบาร์ ('Abd al-Jabbar) กล่าวว่า “เวลาสอนหนังสือชัยคุใช้คำพูดที่ชัดเจน ตามแนวและวิธีการสอนของอัลอัซฮัร ชัยคุสามารถสะกดหัวใจของผู้เรียนด้วยคำอธิบายและคำพูดที่ลื่นไหล เสมือนใช้มนต์ขลังในการสะกดหัวใจของผู้เรียนไม่มีผิด” ('Abd al-Jabbar, 1982 : 270)

อับดุลสตัตตาร์ บิน อับดุลวะฮยยาบ อัลดะฮฺลวี ('Abd Sattar al-Dahlawi) ได้ชื่นชมชัยคุว่า “ชัยคุเป็นบุคคลที่มีความรู้ที่กว้างขวาง และรอบด้าน เป็นนักดาราศาสตร์ เป็นคนที่มีสติปัญญาที่เฉียบแหลม มีความสมบูรณ์แบบในตัว เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ และท่านคือสหายของเรา” (al-Dahlawi, 2010 : 1641)

ส่วนชัยคุอับดุลลอฮฺ มिरตาด อับดุลคีอัยร กล่าวว่า “หลังจากชัยคุกลับมาถึงนครมักกะฮ์แล้ว ชัยคุได้รับอนุญาตให้สอนหนังสือและทำคุณประโยชน์ ชัยคุเป็นบุคคลที่มีความตะวาเราะฮฺละอ่อมตน มีจรรยา มารยาททั้งดงาม และเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม และชาวมลายูจำนวนมากที่ได้รับประโยชน์จากท่าน” (Abu al-Khair, 1986: 474)

ด้วยผลงานที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นจวบจนทุกวันนี้ จึงประจักษ์ชัดถึงคุณค่าของตำรับตำราผลงานนิพนธ์ของท่านมีคุณค่าสูงส่งเป็นอย่างยิ่ง ชัยคุเป็นบุคคลที่มีจรรยา มารยาททั้งดงาม มีความถ่อมตนถ่อมตนจนเป็นที่ยอมรับของบรรดาอุละมาอ์และสานุศิษย์ นั่นเป็นการชี้ให้เห็นว่าชัยคุไม่ได้เขียนตำรับตำราเพียงภาคทฤษฎีเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้ว ชัยคุได้สกัดจากศาสตร์ต่างๆ แห่งอิสลามจากภาคทฤษฎีมาสู่ภาคปฏิบัติได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผล

การศึกษาชีวประวัติและประวัติการศึกษาอันโดดเด่นของชัยคุดาอุด อัลพะฎอนีย์ ผู้ศึกษาได้ข้อค้นพบสิ่งที่สำคัญคือ ชัยคุมหมัดนุร อัลพะฎอนีย์ถูกกำเนิดที่นครมักกะฮฺ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ในปี ฮ.ศ. 1290 ตรงกับ ค.ศ. 1873 จากตระกูลอุละมาอ์พะฎอนีย์ ชัยคุเริ่มต้นการศึกษาด้วยการเรียนรู้หลักคำสอนอิสลามกับสมาชิกครอบครัวและอุละมาอ์นครมักกะฮฺ ต่อมาได้เดินทางไปศึกษายังมหาวิทยาลัยอัลอัซฮัร โดยได้ตักตวงความรู้และประสบการณ์จากคณาจารย์และนักฟิสิกส์อิสลามจำนวนหลายท่านจนสำเร็จการศึกษาและกลับมาถึงนครมักกะฮฺ (al-Muallimiy, 2000, Abd al-Jabbar, 1982) การศึกษาของชัยคุมีความสอดคล้องกับแนวทางการศึกษาของอุละมาอ์อิสลามในอดีต นั่นคือ เริ่มต้นด้วยการศึกษาความรู้พื้นฐานอิสลามและที่บ้านเกิดเป็นการเบื้องต้นก่อน จากนั้นจึงเดินทางไปศึกษาและต่อยอดความรู้ที่สูงกว่ากับคณาจารย์ที่หลากหลาย สอดคล้องกับแนวทางของบรรดาอุละมาอ์ผู้ยิ่งใหญ่ของโลกอิสลาม อาทิ อิมามอัชชาฟีอี อิมามอะหมัด และอิมามอัลเฆาะชะลี เป็นต้น ชัยคุได้ใช้ชีวิตอยู่ที่นครมักกะฮฺในฐานะอุละมาอ์ที่ทำหน้าที่เผยแผ่หลักคำสอนอิสลามจนถึงวาระสุดท้าย และเสียชีวิต ณ นครมักกะฮฺ เช่นเดียวกับอุละมาอ์พะฎอนีย์ที่มีชื่อเสียงจำนวนหลายท่าน อาทิ ชัยคุดาอุด อัล พะฎอนีย์ ชัยคุอะหมัด อัลพะฎอนีย์ (Fathy, 2013) เป็นต้น ขณะเดียวกันชัยคุได้สร้างเครือข่ายทางวิชาการกับโลกมลายูโดยผ่านสานุศิษย์จำนวนหลายคน และตำรับตำราที่ยังคงสืบสานนับแต่อดีตจนถึงบัดนี้

จากการศึกษาชีวประวัติการศึกษาของชัยคุ ผู้ศึกษาได้ข้อค้นพบสิ่งสำคัญคือ ชัยคุหม่มมัดนุร อัลพะฎอนีย์เป็นอุละมาอ์ที่มีความรู้ลึกซึ้งในศาสตร์อิสลามแขนงต่างๆ ได้แก่ แขนงวิชากฎหมายอิสลาม อุกุศุลดีน ดาราศาสตร์ และภาษาอาหรับ จากความรู้ที่สูงส่งนี้เอง ชัยคุได้รับความไว้วางใจจากชะรีฟ ฮุสเสิน และราชวงศ์อัสสุตเพื่อทำหน้าที่สำคัญๆ ของนครมักกะฮ์ และยังได้รับการเชื้อเชิญเพื่อทำหน้าที่สอนประจำ มัสยิดอัลหะรอหม์ และยังเปิดบ้านของชัยคุเพื่อสอนความรู้ต่างๆ แก่ชาวมุสลิมที่มาจากโลกมลายูอีกด้วย (Abd al-Jabbar, 1982) นอกจากนั้นท่านได้ผลิตผลงานวิชาการในรูปของตำรับตำราจำนวนหลายเล่ม ส่วนตำราที่มีชื่อเสียงและได้รับการสืบทอดและใช้เป็นตำราเรียนในสถาบันปอเนาะทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านนับตั้งแต่อดีตจวบจนทุกวันนี้คือ หนังสือกิฟายะฮ์ อัลมุฮตะดีย์ สอดคล้องกับแนวทางของ อุละมาอ์พะฎอนีย์ที่มีชื่อเสียงในอดีตจำนวนหลายท่าน อาทิ ชัยคุดาอูด อัลพะฎอนีย์ ชัยคุนิมัด กือจิก อัลพะฎอนีย์ ชัยคุอะหมัด อัลพะฎอนีย์ เป็นต้น

สรุป

ชัยคุหม่มมัดนุร อัลพะฎอนีย์ถูกกำเนิดที่นครมักกะฮ์ในครอบครัวอุละมาอ์ ชัยคุเติบโตมาในครอบครัวอุละมาอ์ และได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอันดีจากสมาชิกครอบครัว นอกเหนือจากรับการศึกษาเบื้องต้นจากสมาชิกในครอบครัวและอุละมาอ์แห่งนครมักกะฮ์แล้ว ชัยคุเดินทางยังอียิปต์เพื่อต่อยอดความรู้ให้สูงยิ่งศึกษา หลังจากสำเร็จจากการศึกษา ชัยคุได้เป็นอาจารย์สอนประจำมัสยิดอัลหะรอหม์ นอกจากเป็นอาจารย์สอนที่มัสยิดอัลหะรอหม์แล้ว ชัยคุยังเปิดสอนศาสนาที่บ้านพัก และยังคงดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ของนครมักกะฮ์อีกด้วย จากการแต่งงานชัยคุมีบุตรธิดาจำนวน 15 คน ชัยคุได้นิพนธ์ตำราที่มีชื่อเสียงและเป็นตำราสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นจวบจนบัดนี้ หลังจากอายุครบ 73 ปี ชัยคุจึงเสียชีวิตลง โดยศพของชัยคุถูกฝังไว้ที่สุสานมะฮอลา มหานครมักกะฮ์

ประวัติการศึกษาของชัยคุเริ่มต้นด้วยการได้รับความรู้พื้นฐานจากสมาชิกในครอบครัว และคณาจารย์แห่งนครมักกะฮ์ โดยเฉพาะผู้เป็นบิดา ซึ่งเป็นอุละมาอ์พะฎอนีย์ที่มีชื่อเสียงมาก นอกเหนือจากความรู้พื้นฐานอัลกุรอานแล้ว ชัยคุยังได้รับการปลูกฝังความรู้พื้นฐานอื่น อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของชัยคุในระดับที่สูงกว่า หลังจากเห็นความสำคัญของอุละมาอ์แห่งอัลอัฮ์รอแล้ว ชัยคุจึงตัดสินใจเดินทางเพื่อศึกษาต่อยังมหาวิทยาลัยดังกล่าว จนสำเร็จการศึกษาและได้รับการถ่ายทอดวิชาความรู้จากอุละมาอ์และนักฟื้นฟูอิสลามที่มีชื่อเสียง เป็นผลให้หลังจากนั้นชัยคุได้รับการเชื้อเชิญให้ทำหน้าที่เป็นอาจารย์สอนประจำมัสยิดอัลหะรอหม์ ขณะเดียวกันชัยคุยังคงนิพนธ์ตำรับตำราเพื่อเผยแพร่ความรู้อิสลาม จนผลงานนิพนธ์ของชัยคุยังคงถูกใช้เป็นตำราหลักของสถาบันปอเนาะในพะฎอนีย์และประเทศเพื่อนบ้านจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ทั้งนี้ การศึกษาชีวประวัติและประวัติการศึกษาของชัยคุก็เพื่อให้เห็นถึงความโดดเด่นในด้านการศึกษา ตลอดจนผลงานนิพนธ์อันมากมายของชัยคุอันเป็นแบบอย่างที่สำคัญแก่คนรุ่นหลังจะได้นำมาเป็นแบบฉบับในการศึกษาและสร้างคุณูปการแก่สังคมอย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- 'Abd Allah Mirdad Abu al-Khair. 1986. al-Mukhtasar min Kitab Nasyru al-Nur wa al-Zahru fi Tarajim Afadhilu Makkah min Qarn al-'Asyir ila al-Qarn al-Rabi' 'Asyar. Jeddah: 'Alim al-Ma'rifatuhu li al-Nasyr wa al-Tauz'i.
- 'Abd Allah al-Muallimiy. 2000. I'lam al-Makkiyyin min Qarn al-Tasi' ila Qarn al-Rabi' 'Asyara al-Hijri. Muassasah al-Furqan li al-Turath al-Islami.
- 'Abd al-Sattar 'Abd al-Wahhab al-Dahlawi. 2010. Faidhu al-Malik al-Wahhab al-Muta'ali bi Anba Awaili al-Qarn al-Thalith 'Asyara wa Attawli. Saudi Arabia: Maktabah al-Asadi.
- Ahmad Fathy al-Fathoni. 2014. Ulam Besar Dari Fathoni. Kota Bharu Kelantan: Majlis Ugama Islam dan Adat Istiadat Melayu Kelantan.
- Ahmad Muhammad Nur. 2001. Sirah wa Munaqib Al-Alim Al-Jalil Fadhilah Al-Syeikh Muhammad Nur al-Fathani Min 'Ulama al-Masjid al-Haram bi Makkah al-Mukarramah fi al-Qarn al-Rabi', Jeddah Saudia Arabia.
- 'Umar 'Abd al-Jabbar. 1982. Sirah wa Tarajim ba'd 'Ulamaina fi Qarn al-Rabi' 'Asyara li al-Hijrah. Jeddah Saudi Arabia: Tihamah.
- Hasanuddin Daud. 2011. Islam dan Politik: Dinamika Kerjasama Tokoh Serumpun Menghadapi Penjajah. จากอินเทอร์เน็ต. <http://repository.um.edu.my> (ค้นเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2559)
- Wan Muhammad Saghir 'Abd Allah. Syeikh Muhammad Nur al-Fathani Pembesar Dua Pemerintah Mekah. จากอินเทอร์เน็ต. www.waqaf.net. (ค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2559)

ชัยคุมหัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ : คุณูปการต่อองค์ความรู้อิสลาม
เพื่อการพัฒนาสังคมมุสลิมผ่านกิตาบกีฟายะฮฺ อัลมุฮตะดีย¹

ฮาเร๊ะ เจ๊ะโต² อับดุลเลาะ การ์รีนา³

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชีวประวัติและคุณูปการของชัยคุมหัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา เก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบบันทึก วิเคราะห์ข้อมูลใช้การ วิพากษ์วิจารณ์ การอนุมานและการอุปมาน ผลการศึกษาพบว่า 1) ชัยคุมนำเน็ดที่มีกษะฮ์ในตระกูลอูลมะมาอัลพะฎอนีย์ที่มีชื่อเสียงมาก การศึกษาเบื้องต้นในนครมัคกะฮ์ การศึกษาระดับสูงที่ มหาวิทยาลัยอัลอฮ์ซฮ์ร หลังจากสำเร็จการศึกษา ชัยคุได้กลับมาสอนหนังสือที่มีสยิดอัลหะรอม และเป็นผู้พิพากษาประจำนครมัคกะฮ์ ตลอดชีวิตของชัยคุได้อุทิศตนในทางศาสนาอิสลามจนถึงวาระสุดท้าย และเสียชีวิตที่นครมัคกะฮ์ 2) ชัยคุได้นิพนธ์ตำราที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคือ กีฟายะฮฺ อัลมุฮตะดีย ซึ่งเป็นตำราหลักในสถาบันปอเนาะทั้งในปัตตานีและประเทศเพื่อนบ้าน และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมมุสลิมพะฎอนีย์และโลกมลายูให้สามารถดำเนินชีวิตถูกต้องตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม นับตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน สิ่งนี้จึงเป็นแบบอย่างที่สำคัญแก่ชนรุ่นหลังจะได้นำมาเป็นแบบฉบับในการศึกษาและสร้างคุณูปการแก่สังคมอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: คุณูปการ การพัฒนา สังคมมุสลิม ชัยคุมหัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์

¹ บทความนี้ได้นำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 ประจำปี 2561 วันที่ 18 ธันวาคม 2561 จัดโดย สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ณ อาคารเรียนรวมเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

² นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา (อูซูลุดดีน) วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (PSU) Mobile: (+66) 0895996592, Fax: (+66) 073348726, e-mail : harehchedo@gmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาอิสลามศึกษา (อัลกุรอานและอัลหะดีษ) วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (PSU), Mobile: (+66) 0816784437, Fax: (+66) 073348726, e-mail : Abdullah.d @psu.ac.th

**Syiekh Muhammad Nur al-Fatani: The Contributions to Islamic Knowledge
For the Development of Islamic Society through the Kitab Kifayah al-Muhtadiy**

Hareh Chedo² Abdullah Karina³

ABSTRACT

The study of the biography of Syiekh Muhammad Nur al-Fathani is a descriptive study. The objective was to study the biography of Sheikh and the role of the Kitab Kifayah al-Muhtadiy. The data record is from his biography. Data were analyzed by criticism, inductive and deductive. The results showed that 1) Sheikh was born in Makkah in the very famous family. The preliminary studies in Makkah. Later Sheikh went to study at the Azhar University. After graduation, Sheikh returned as a lecturer at Masjid al-Haram and a judge of Makkah. Sheikh has dedicated his life in the cause of Islam till the end, and died in Makkah. 2) Syiekh has written a famous books is Kifayah al-Muhtadiy. The Pondok still used as a textbook in teaching. It is also active in the development of Muslim societies in Pattani and Malay World. This book continues to play an important role in building the Muslim community of Pattani and the Malay world in order to carry out life in line with the teachings of Islam until now. This is an important example for later generations to be a model for education and to create sustainable benefits to society.

Keywords: Contribution, Development, Muslim Society, Syiekh Muhammad Nur al-Fathani

¹ Ph.D. Student, Majoring in Islamic Studies (Usul al-Deen), College of Islamic studies, Prince of Songkla University (PSU), Mobile: (+66) 0895996592, Fax: (+66) 073348726, e-mail: harehchedo@gmail.com

³ Assoc. Prof. Dr., Thesis Advisor, Major in Islamic Studies (al-Quran & Hadith College of Islamic studies, Prince of Songkla University (PSU), Mobile: (+66) 0895996592, Fax: (+66) 073348726, e-mail: Abdullah.d@psu.ac.th

บทนำ

ชัยคมุหัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ เป็นอุละมาอ์ที่มีเชื้อไขจากอุละมาอ์พะฎอนีย์ ชัยคุฎุกำเนิดและเติบโตที่นครมักกะฮฺ ประเทศซาอุดีอาระเบีย การศึกษาระดับพื้นฐานในบรรยากาศแห่งอิสลาม โดยได้รับการปลูกฝังความรู้จากสมาชิกในครอบครัว และคณาจารย์ที่มีชื่อเสียงในนครมักกะฮฺ หลังจากได้เล็งเห็นถึงความโดดเด่นของคณาจารย์ที่มหาวิทยาลัยอัลอัซฮัรแล้ว ชัยคุจึงตัดสินใจเดินทางไปศึกษาในระดับสูงที่มหาวิทยาลัยดังกล่าว การใช้ชีวิตเป็นนักศึกษาที่นี้ชัยคุได้มีโอกาสศึกษากับคณาจารย์และนักฟื้นฟูอิสลามที่มีชื่อเสียงจำนวนมาก อีกทั้งยังมีโอกาสพบทวนและศึกษาผลงานนิพนธ์ของคณาจารย์และนักเคลื่อนไหวเพื่ออิสลาม

หลังจากสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยดังกล่าวแล้ว ชัยคุได้เดินทางกลับมายังนครมักกะฮฺ และได้รับการเชื่อเชิญให้เป็นอาจารย์ประจำมัสยิดอัลหะรอม ด้วยเหตุนี้เองชัยคุจึงมีสานุศิษย์จำนวนมากที่ติดตามหะละเกาะห์ของชัยคุ ทั้งที่มีสยิดและที่บ้านพัก ด้วยความเป็นอุละมาอ์ที่มีความรู้ที่สูงส่งนี้เอง ชัยคุได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ของกระทรวงยุติธรรมแห่งนครมักกะฮฺ นอกจากนี้เป็นอาจารย์สอนประจำมัสยิดอัลหะรอมแล้ว ชัยคุยังใช้เวลาส่วนหนึ่งในการนิพนธ์ตำราที่ใช้สำหรับการเรียนการสอน โดยผลงานนิพนธ์ดังกล่าวยังคงได้รับความนิยมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและยกระดับวิถีชีวิตมุสลิมได้ยึดมั่นและดำเนินตามหลักคำสอนอิสลามได้อย่างมั่นคงและแพร่หลาย ทั้งในพะฎอนีย์และโลกมลายูโดยรวมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ดังนั้น การศึกษาวิเคราะห์คุณูปการของชัยคุนับว่าเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่ง อันจะได้ทราบถึงความสำคัญ บทบาท และคุณูปการของชัยคุที่มีต่อการพัฒนาสังคมผ่านผลงานนิพนธ์ของชัยคุ เพื่อจะได้เป็นแนวทางและแบบฉบับให้แก่เยาวชนคนรุ่นหลังสืบไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาชีวประวัติของชัยคมุหัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์

เพื่อศึกษาคุณูปการต่อองค์ความรู้ของชัยคุเพื่อการพัฒนาสังคมมุสลิมผ่านกิตาบกิฟายะฮฺ อัลมุฮตะดีย์

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชีวประวัติของชัยคมุหัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบบันทึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิพากษ์วิจารณ์ การอนุมานและการอุปมาน

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ประวัติและความเป็นมาของชัยคุหมัตนุร อัลพะฆอนีย์

เชื้อสายต้นตระกูล

ชัยคุหมัตนุร อัลพะฆอนีย์ มีชื่อเต็มว่า มุหัมมัดนุร เป็น ชัยคุหมัต เป็น อิสมาอิล เป็น อิตริส เป็น อะหมัด อัลพะฆอนีย์ อัลมักกี๋ ชัยคุเป็นบุตรชายของอุละมาอ์พะฆอนีย์ที่มีชื่อเสียงอันเลื่องลือ คือ ชัยคุหมัต เป็น อิสมาอิล หรือมักจะรู้จักในชื่อว่า ชัยคุนิมัด กือจิก²²² (Abū al-Khair, 1986: 474) ส่วนมารดาชื่อว่า ชะรีพะฮะ อะมีนะฮะ เป็นติ สัยยิดฟัจญ์เป็นสตรีชาวอียิปต์ (Ahmad Fathy, 2013 : 339)

ชัยคุหมัตนุร อัลพะฆอนีย์เป็นอุละมาอ์ที่เป็นเชื้อสายพะฆอนีย์ แต่ชัยคุกลับไม่ได้ถูกกำเนิดในแผ่นดินพะฆอนีย์เฉกเช่นเดียวกับบิดาของชัยคุ แต่สิ่งที่แตกต่างไปจากบิดาของชัยคุเพียงสถานที่กำเนิดเท่านั้น โดยบิดาของชัยคุเกิดที่ปูเลาตุยง กือเจล รัฐตรังกานู ส่วนตัวของชัยคุหมัตนุร อัลพะฆอนีย์ถูกกำเนิดที่นครมักกะฮะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย (Ahmad Fathy, 2014: 347)

เมื่อพิจารณาแล้ว พบว่า ชัยคุกำเนิดมาจากสายตระกูลที่มีความเข้มข้นในตระกูลอุละมาอ์ บิดาของชัยคุเป็นอุละมาอ์พะฆอนีย์คนสำคัญ ขณะเดียวชัยคุยังเป็นเหลนของชัยคุดาวูด อัลพะฆอนีย์ ด้วยเหตุนี้ จึงไม่ใช่เป็นเรื่องแปลกแต่อย่างใดที่ชัยคุได้กลายเป็นอุละมาอ์ที่ยิ่งใหญ่ อันเนื่องจากชัยคุได้รับการสืบทอดตระกูลจากอุละมาอ์พะฆอนีย์ที่ยิ่งใหญ่คือ ชัยคุดาวูด อัลพะฆอนีย์ และชัยคุนิมัดกือจิก จากการเลี้ยงดูและการปลูกฝังจิตวิญญาณแห่งอิสลาม จรรยา มารยาทและความนอบน้อม ถ่อมตนนับตั้งแต่วัยเยาว์ ซึมซับไปกับหลักคำสอนแห่งอัลกุรอานและอัลสุนนะฮะของท่านนบี (คือลลลลลล ฮุ อะลัยฮิ วะสลลลล) สิ่งนี้จึงเป็นการปูทางให้ชัยคุเลือกเดินบนเส้นทางที่สืบทอดความเป็นอุละมาอ์ พะฆอนีย์เช่นเดียวกับบรรพบุรุษในอดีต

การศึกษา

ชัยคุถูกกำเนิดในครอบครัวอุละมาอ์ที่มีชื่อเสียงและได้รับการเลี้ยงดูในบรรยากาศแห่งศาสนาอิสลาม การศึกษาของชัยคุสามารถแบ่งออกเป็น 2 ช่วงเวลา คือ

ช่วงที่หนึ่ง การศึกษาระดับพื้นฐาน

ชัยคุได้ศึกษาเรียนรู้หลักคำสอนศาสนาอิสลามกับคณาจารย์ที่เป็นเครือญาติและเป็นอุละมาอ์ที่มีชื่อเสียงมากที่สุด ทั้งที่เป็นชาวอาหรับและมีเชื้ออาหรับ ภายใต้การดูแลของคณาจารย์อย่างน้อย 2 ท่านคือ ชัยคุอับดุลหัก ผู้ก่อตั้งโรงเรียนอัลฟักรียะฮะ ณ นครมักกะฮะ และชัยคุอาบิด ผู้พิพากษาแห่งนครมักกะฮะ (‘Abd al-Jabbār, 1982: 269)

²²² ผู้นิพนธ์หนังสือที่มีชื่อเสียงมากที่สุดเล่มหนึ่งของอุละมาอ์พะฆอนีย์คือ หนังสือมัจญ์ลฮะ อัลบัตริอียะนุ ท่านเป็นหลานของของ ชัยคุดาวูด อัลพะฆอนีย์ (Ahmad Fathy, 2014 : 78) แสดงว่า ชัยคุหมัตนุร อัลพะฆอนีย์ มีศักดิ์เป็นเหลนของชัยคุดาวูด เป็น อับดุลลฮะ อัลพะฆอนีย์ในสายของมารดา

จากการศึกษากับคณาจารย์ของโลกมลายู อาทิ ชัยคูนิมัต กือจิก ผู้เป็นบิดา, ชัยควันอะลีย์ กูตัน และชัยอะฮมัด เป็น มุฮัมมัดซัยน อัลพะฎอนีย์นี้เอง เป็นผลทำให้ชัยคูนิมัตมีความสามารถในการสื่อสารและเขียนตำราในภาษามลายูไม่ได้แตกต่างไปจากผู้เรียนในปอเนาะที่พะฎอนีย์เท่าใดนัก ประกอบกับครอบครัวของชัยคูนิมัตและครอบครัวชาวพะฎอนีย์ที่อาศัยอยู่ในนครมักกะฮ์มีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันด้วยภาษามลายูอีกด้วย อีกทั้งผู้เรียนจำนวนมากมาที่มาจากโลกมลายูได้เดินทางมาศึกษาที่ยังนครมักกะฮ์ใช้ภาษามลายูในการสื่อสารระหว่างชาวมลายูด้วยกัน สิ่งนี้จึงมีอิทธิพลสำคัญต่อความสามารถในการใช้ภาษามลายูของชัยคูนิมัต

ดังนั้น ความสามารถในทางภาษามลายู ผสมกับการมีทักษะทางการสื่อสารภาษามลายูของชัยคูนิมัต จึงมีอิทธิพลสำคัญที่ส่งผลให้งานนิพนธ์ในภาษามลายูของชัยคูนิมัตคุณภาพสูงยิ่ง

ช่วงที่ 2 การศึกษาระดับสูง

เป้าหมายของชัยคูนิมัตเพื่อต่อดวงวิชาความรู้ในลำดับสูงคือ มหาวิทยาลัยอัลอัสฮัร ชัยคูนิมัตมีโอกาสศึกษากับคณาจารย์ที่มีความโดดเด่นและมีบทบาทสำคัญในโลกอิสลามจำนวนหลายท่าน และท่านเหล่านั้นนับว่าเป็นนักฟื้นฟูคนสำคัญของโลกอิสลาม ชัยคูนิมัตมีโอกาสได้ศึกษากับบรรดาอุละมาอ์ผู้ยิ่งใหญ่ในแขนงวิชากฎหมายอิสลาม อุกุละดดีน แลภาษาอาหรับ (Muhammad Nūr, 2001 : 83)

ผลงานนิพนธ์ทางวิชาการ

ผลงานการนิพนธ์และผลงานแปลตำรารับตำราของชัยคูนิมัตจำนวนหลายเล่ม อันได้แก่ หนังสือกีฟายะฮ์ อัลมุฮ์ตะดีย หนังสือตุหะฮ์ อัลมัรตียะฮ์ หนังสือนิดาอ์ อาม มิน อุละมาอ์ บะละดิลลาฮ์ และหนังสืออัลฮิดายะฮ์ อัลสะนียะฮ์ หนังสือเหล่านี้ยังคงได้รับความนิยมจนถึงบัดนี้ (Muhammad Nūr, 2001: 119 - 121) ส่วนหนังสือที่ได้รับความนิยมและมีชื่อเสียงที่มากที่สุดของโลกมลายูคือ หนังสือกีฟายะฮ์ อัลมุฮ์ตะดีย

การเสียชีวิต

ชัยคูนิมัตมร อัลพะฎอนีย์เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 1363 ตรงกับปี ค.ศ. 1944 รวมอายุของชัยคูนิมัต 73 ปี ชัยคูนิมัตป่วยได้เพียงสามวัน พระองค์อัลลอฮ์จึงเรียกชัยคูนิมัตกลับไปสู่ความเมตตาของพระองค์ ผู้คนได้ร่วมละหมาดญะนาซะฮ์ ณ มัสยิดอัลหะรอหมเป็นจำนวนหลายพันคน โดยศพของชัยคูนิมัตฝังไว้ที่สุสานมะออลา เคียงข้างกับสุสานของท่านหญิงเคาะดีญะฮ์ (Muhammad Nūr, 2001 : 24)

คุณูปการชัยคูนิมัตมร อัลพะฎอนีย์ต่อการพัฒนาสังคม

คุณูปการอันมากมายของชัยคูนิมัตในฐานะเป็นอุละมาอ์ที่ทรงความรู้และเป็นนักกฎหมายที่มีชื่อเสียง สามารถมองได้จากมิติที่สำคัญๆ ดังนี้

การสร้างวัฒนธรรมการนิพนธ์ตำราอิสลาม

การนิพนธ์ตำราอิสลามศึกษาได้กลายเป็นจิตวิญญาณของอุละมาอ์พะฎอนีย์อย่างไม่อาจปฏิเสธได้เลย นับตั้งแต่แผ่นดินพะฎอนีย์ขึ้นชื่อว่าเป็นศูนย์รวมของผู้ใฝ่หาความรู้อิสลามและเป็น

แหล่งผลิตบรรดาอุละมาอ์ที่มาจากทุกมุมโลกมลายู ศรีลังกา กัมพูชา และเวียดนาม นับตั้งแต่บัดนั้น การนิพนธ์ตำราอิสลามจึงมีขึ้นเรื่อยมาอย่างไม่ขาดสาย

ชัยคุหมัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์จึงเป็นอุละมาอ์ที่รับไม้ต่อจากอุละมาอ์พะฎอนีย์ท่านก่อนๆ เช่น ชัยคุนิมัดกือจิก ผู้เป็นบิดาของท่านเอง และชัยคดาอุด อัลพะฎอนีย์ ผู้เป็นปู่ของท่าน ตลอดจนอุละมาอ์ท่านอื่นๆ ที่มีชื่อเสียงอีกจำนวนมากและในหลากหลายสาขาวิชา จนสิ่งนี้ได้กลายเป็นวิถีของอุละมาอ์พะฎอนีย์ไปโดยปริยาย ในตอนหนึ่งของหนังสือกิฟายะฮฺ อัลมุฮตะดีย์ ชัยคุได้กล่าวถึงสาเหตุที่นิพนธ์หนังสือเล่มนี้ว่า

ความหมาย “ใจฉันชอบที่จะอธิบายทุกคำพูดที่มีความลึกซึ้ง และอธิบายถึงแก่นแท้ของทุกปัญหา” (มุหัมมัดนุร, มปป. : 3)

การนิพนธ์ตำราของอุละมาอ์จึงเป็นวิถีอีกประการหนึ่งที่จะบ่งบอกถึงมุ่งมั่นและความรู้ความสามารถในทางวิชาการของอุละมาอ์นั้นๆ ซึ่งการเป็นอุละมาอ์ไม่ใช่ทุกคนที่มีผลงานนิพนธ์บางส่วนเป็นอุละมาอ์ทั้งสอน กิตาบและนิพนธ์ตำรับตำรา อุละมาอ์บางส่วนทำหน้าที่สอนกิตาบเพียงอย่างเดียว แต่ไม่ได้นิพนธ์ตำราแต่อย่างใด (ฟิรยศ รามีมุลา, 2541: 8) ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความถนัดและความเชี่ยวชาญของอุละมาอ์ท่านนั้นๆ กระนั้นชัยคุหมัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์เป็นอุละมาอ์ที่เปี่ยมไปด้วยคุณสมบัติต่างๆ มากมาย ทั้งเป็นอุละมาอ์ที่ทำหน้าที่สอนประจำมัสยิดอัลหะรอม อีกทั้งเป็นอุละมาอ์ที่นิพนธ์และแปลตำรับตำราอิสลาม ตลอดจนยังเป็นนักกฎหมายในฐานะเป็นผู้พิพากษาศาลสูงประจำนครมักกะฮ์อีกด้วย (Ahmad Fathy, 2013: 340)

แม้ว่าชัยคุได้รับความไว้วางใจจากผู้ครองนครให้ทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษาศาลสูงประจำนครมักกะฮ์ อาจารย์ประจำมัสยิดอัลหะรอม และชัยคุลหัจญ์ที่ดูแลหัจญ์มาจากรากพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อประกอบพิธีหัจญ์ ซึ่งมีภาระหน้าที่อันมากมายที่ต้องรับผิดชอบก็ตาม แต่ชัยคุยังคงเจียดเวลาและทุ่มเทกับงานนิพนธ์ตำรับตำราทั้งที่เป็นภาษาอาหรับและภาษามลายูจำนวนหลายเล่ม เช่น หนังสือกิฟายะฮฺ อัลมุฮตะดีย์ หนังสือตุหะฮฺ อัลมัรฎียะฮฺ และหนังสืออัลฮิยาละฮฺ อัลสะนียะฮฺ (Muhammad Nūr, 2001 : 119 - 121) การสืบทอดวัฒนธรรมยังคนรุ่นหลังอย่างน้อยที่สุดบุตรชายของชัยคุที่ชื่อว่า ชัยคุหะสัน เบ็น มุหัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์²²³ จึงผู้รับไม้ต่อของความเป็นอุละมาอ์พะฎอนีย์จากบิดาของท่านต่อไป

จากผลงานนิพนธ์ตำรับตำราของชัยคุจำนวนหลายเล่มนี้เอง จึงประจักษ์ชัดว่าชัยคุเป็นอุละมาอ์พะฎอนีย์ที่ยังคงสืบสานวัฒนธรรมการนิพนธ์ตำรับตำราอิสลามจากอุละมาอ์พะฎอนีย์ยุคก่อน และได้ส่งไม้ต่อยังอุละมาอ์พะฎอนีย์รุ่นหลังเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมการนิพนธ์ตำราอิสลามสืบไป

²²³ ท่านได้นิพนธ์หนังสือจำนวน 2 เล่ม คือ อัตตุหะฮฺ อัลมัรฎียะฮฺ ฟิย์ มัจญ์ลูฮฺ อัลอัฎียะฮฺ วัลคุฎูบ อัลมิบบารียะฮฺ และชาด อัลหัจญ์ เขียนร่วมกับอาดัม เบ็น อับดุลลอฮฺ อัลกลันตานีย์ (Fathy, 2013: 341)

การอนุรักษ์และการพัฒนาภาษามลายู

เมื่อทบทวนและศึกษาผลงานนิพนธ์ของชัยคุแล้ว พบว่า คุณภาพและมาตรฐานในการใช้ภาษามลายูไม่ได้แตกต่างไปจากผลงานนิพนธ์ของอุละมาอ์พะฎอนีย์ที่ใช้ชีวิตในแผ่นดินพะฎอนีย์แต่ประการใด แต่สิ่งที่แตกต่างไปจากผลงานนิพนธ์ของอุละมาอ์พะฎอนีย์ยุคก่อนคือ ชัยคุได้มีการพัฒนาแนวการสะกดคำที่ค่อนข้างอยู่ในรูปแบบใหม่และทำให้ผู้คนยุคหลังสามารถอ่านและเข้าใจได้เป็นอย่างดี

พื้นหลังของการได้มาซึ่งความรู้เรื่องภาษาสำหรับการเขียนมลายูของชัยคุ ก็คงไม่พ้นจากการได้รับการปลูกฝังจากครอบครัวของชัยคุ ทั้งนี้ เนื่องจากบิดาของชัยคุก็เป็นอุละมาอ์พะฎอนีย์ที่มีชื่อเสียงมากอีกท่านหนึ่งที่คอยปลูกฝังไม่เฉพาะภาษาอาหรับเพียงภาษาเดียวนั้น หากยังคงปลูกฝังและสั่งสอนการใช้ภาษามลายูอีกด้วย อีกทั้งชัยคุยังได้ศึกษาเรียนรู้กับอาจารย์ท่านอื่นๆ ที่มาจากโลกมลายู (Ahmad Fathy, 2013: 339) รวมถึงผู้เรียนจำนวนมากมายี่มาจากโลกมลายูที่เดินทางมาศึกษาชั้นมัธยมศึกษา มักจะมีการสื่อสารด้วยภาษามลายูระหว่างชาวมลายูด้วยกัน ส่งผลให้ชัยคุมุหัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์สามารถสื่อสารและขีดเขียนในภาษามลายูไม่ได้แตกต่างไปจากผู้เรียนในปอเนาะที่พะฎอนีย์แต่อย่างใด อีกทั้งชัยคุยังได้เรียนรู้กับบรรดามุสลิมที่มาจากโลกมลายูที่เดินทางมายังนครมัคกะฮฺเพื่อประกอบพิธีหัจญ์ในแต่ละปีจำนวนหลายคน ดังนั้น ความสามารถในทางภาษามลายูผนวกกับการมีทักษะทางการสื่อสารภาษามลายูของชัยคุ จึงมีอิทธิพลสำคัญที่ส่งผลให้งานนิพนธ์ในภาษามลายูของชัยคุมีคุณภาพสูงยิ่ง จนทำให้ชัยคุสามารถนิพนธ์ตำรับตำราในแขนงวิชาต่างๆ เป็นภาษามลายูได้เป็นอย่างดีมีคุณภาพ

ผู้เรียนหนังสือกิปายะฮฺ อัลมุฮตะดียฺจำนวนไม่ใช่น้อยสงสัยว่า เหตุใดเหล่าชัยคุมุหัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์ผู้ที่กำลังกำเนิดและเติบโตที่แผ่นดินมัคกะฮฺ กลับมีความสามารถในการนิพนธ์ตำรับตำราในภาษามลายูชนิดที่ยากจะมีคนมาเทียบเคียงได้ สิ่งนี้จึงถือเป็นจิตสำนึกของชัยคุในฐานะเป็นผู้ที่มีเชื้อสายพะฎอนีย์โดยกำเนิด ชัยคุมีความสำนึกและความพยายามที่สูงยิ่งเพื่ออนุรักษ์และรักษาการเขียนภาษามลายูได้ยืนหยัดสืบไป

ดังนั้น สิ่งที่กล่าวมานั้นจึงนับว่าชัยคุเป็นบุคคลที่อนุรักษ์และพัฒนาการเขียนภาษามลายู อักษรญาวิให้มีความก้าวหน้า สอดคล้องกับสมัยนิยมและความต้องการของผู้คนในยุคนั้นได้เป็นอย่างดี สิ่งนี้จึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามลายูให้ยืนหยัดและยั่งยืนในกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลก

ทิศทางการนิพนธ์ตำรา

บริบทของแต่ละสังคมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้นิพนธ์จะต้องคำนึงถึง ทั้งนี้ เพื่อให้เนื้อหาและแนวคิดที่แทรกในผลงานนิพนธ์จะไม่สร้างประเด็นทางความขัดแย้งแก่สังคมที่ล่อแหลมต่อการเกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนสองแนวคิด นั่นคือ แนวคิดสายเก่าและแนวคิดสายใหม่ ด้วยเหตุนี้ ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาอันเกี่ยวกับหลักอะกัตอะฮฺซะลัฟอย่างถ้อยที่ถ้อยอาศัยของชัยคุหมัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์จึงเป็นวิธีการ (Method) ทางวิชาการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชัยคุที่แตกต่างไปจากวิธีการของอุละมาอ์พะฎอนีย์ท่านอื่นๆ

ทิศทางการนิพนธ์หนังสือของชัยคุกลับให้ความสำคัญแก่ทั้งสองแนวคิด โดยไม่ได้เอนเอียงหรือหนักไปในทางด้านใดด้านหนึ่ง ทั้งนี้ ชัยคุมีความเข้าใจในบริบทของสังคมโลกมลายูเป็นอย่างดี หากการนำเสนอที่เอนเอียงไปทางแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งแล้ว อาจนำไปสู่ความขัดแย้งที่ยากแก่การสมานหรือแก้ไข ปัญหาแนวคิดการฟื้นฟูสังคมมุสลิมลักษณะนี้ชัยคุค่อนข้างมีความสั่นไหว อันเนื่องจากการได้รับการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากคณาจารย์ขณะเรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยอัลอัซฮัร ประเทศอียิปต์

ชัยคุตระหนักดีว่า การนำเสนอเนื้อหาที่เอนเอียงไปทางใดทางหนึ่งนั้นจะทำให้สังคมมุสลิมในโลกมลายูซึ่งมีความเปราะบางต้องประสบกับความขัดแย้งอย่างไม่สิ้นสุด ทั้งนี้ การนำเสนอเนื้อหาวิชาการของชัยคุได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากสังคมวิชาการของโลกมลายู ค่อนข้างมีความแตกต่างไปจากสหายของชัยคุ คือ ชัยคุญะลาลูตดีน อัลมินังกะบะวีวี โดยที่ท่านได้รับการต่อต้านจากสังคมที่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดในการเผยแพร่ศาสนาของท่าน อันเนื่องจากท่านมีความคิดสุดโต่งในการเผยแพร่แนวคิดกลุ่มใหม่ (Muhammad Saghir, 2006: ออนไลน์) ดังนั้น การเลือกเดินสายกลางของชัยคุจึงนับว่าเป็นคุณูปการสำคัญอีกประการหนึ่งของชัยคุในการสร้างความเข้าใจในหลักคำสอนที่แท้จริง ขณะเดียวกันหลีกเลี่ยงความขัดแย้งเชิงความคิดที่อาจเกิดขึ้นในสังคม

ด้วยเหตุนี้ การนำเสนอเนื้อหาที่มีความเป็นกลางของชัยคุจึงเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้ซึมซับความรู้ทั้งสองแนวคิดอย่างกว้างขวาง และได้รับประโยชน์สูงสุดในการนำความรู้ไปปฏิบัติใช้ในวิถีชีวิตของตน อีกทั้งห่างไกลไปจากความขัดแย้งหรือมีอคติกันระหว่างแนวคิดทั้งสอง

สถานะของผลงานนิพนธ์

ตำรับตำราของอุละมาอ์พะฎอนีย์อันมากมายนั้น บางส่วนได้สูญหายและเสียไปตามกาลเวลา และอีกบางส่วนถูกจัดเก็บไว้ในพิพิธภัณฑหรือหอสมุดในบางประเทศ²²⁴ และอีกส่วนหนึ่งยังคงได้รับการตีพิมพ์และใช้เป็นตำราหลักในการเรียนการสอนของสถาบันปอเนาะ มัสยิด สุเหร่าหรือบาลัย ทั้งในปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ตลอดจนในประเทศเพื่อนบ้าน ในบรรดาตำราหลักที่ยังคงมีบทบาทสำคัญในโลกมลายูนั้น หนังสือกิฟายะฮฺ อัลมุฮตะดียเป็นหนังสืออีกเล่มหนึ่งที่ยังคงมีบทบาทสำคัญใน

²²⁴ พิพิธภัณฑกลางกรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย พิพิธภัณฑต้นฉบับภาษามลายู กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย และศูนย์จัดเก็บเอกสารภาษามลายู สภากาษาและหนังสือ ประเทศมาเลเซีย (Ahmad Fathy & Baharin Ilias, 2016 : 17)

ฐานะเป็นตำราหลักสำหรับการเรียนการสอนในสถาบันปอเนาะ และได้รับการยอมรับจากโลกมลายู คงไม่ผิดหากจะเรียกหนังสือเล่มนี้ว่า “ตำรามีชีวิต”

เหตุผลที่หนังสือเล่มนี้ยังคงเป็นตำราหลักในการเรียนการสอนในสถาบันปอเนาะทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน อันเนื่องจากหนังสือดังกล่าวเขียนขึ้นโดยอุละมาอ์ที่ทรงความรู้และเชี่ยวชาญเฉพาะในสาขาวิชาหลัก และเป็นที่ยอมรับว่าเป็นอุละมาอ์ที่สอนประจำมัสญิดอัลหะรอหม์ อีกทั้งหนังสือที่ชัยคฺเขียนนั้นเป็นการอธิบายและขยายความกิตาบของชัยคฺดาอูด อัลฟะฎอนียฺ อุละมาอ์โลกมลายูผู้ยิ่งใหญ่ (Ahmad Fathy & Baharin Ilias, 2016: 18) หนังสือเล่มนี้นับว่าเป็นหนังสือญาวีเล่มแรกของอุละมาอ์โลกมลายู ที่ได้รับการอธิบายและขยายความ ดังที่ชัยคฺได้กล่าวไว้ในตอนท้ายของหนังสือว่า

ความหมาย “นี่คือ กิตาบภาษามลายูเล่มแรกที่ได้มีการอธิบายขยายความ
เนื่องจากมีเนื้อหาที่กะทัดรัดและปัญหาจำนวนมากมาย”

(มุหัมมัดนุร, มปป. : 386)

เมื่อสำรวจกิตาบญาวีที่วางจำหน่ายตามร้านหนังสือต่างๆ ทั้งในตัวเมืองปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส หรือแม้แต่บางรัฐของประเทศเพื่อนบ้านแล้ว ปรากฏชัดว่าหนังสือกิตาบญะฮฺ อัลมุฮตะดีฮฺ เป็นหนึ่งในจำนวนหนังสือญาวีที่วางขายในร้านต่างๆ เหล่านั้น และเมื่อไปสัมผัสกับสถาบันปอเนาะในสามจังหวัดข้างต้นแล้ว พบว่า หนังสือกิตาบญะฮฺ อัลมุฮตะดีฮฺ เป็นหนึ่งในกิตาบญาวีที่เป็นผลงานนิพนธ์ของอุละมาอ์ฟะฎอนียฺที่ยังคงใช้เป็นตำราหลัก (Text Book) ในสถาบันปอเนาะ โดยหนังสือเล่มนี้ได้กลายเป็นตำราที่ควบคู่กับการศึกษาปอเนาะเรื่อยมาจากอดีตจวบจนปัจจุบัน อันเนื่องจากหนังสือเล่มนี้มีความครอบคลุมทั้งสามวิชาหลักคือ อุกูลุดดีน ฟิกฮฺ และตะเศาวฟ และเมื่อถามถึงหนังสือเล่มนี้ ผู้เรียนโดยรวมแล้วรู้จักมักคุ้นได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ หนังสือเล่มนี้ได้ปลูกฝังศิษย์ปอเนาะทุกคนได้ซึมซับในศาสตร์ทั้งสามสาขากลายเป็นชีวิตจิตใจของพวกเขาโดยปริยาย

ด้วยเหตุนี้ จึงไม่ใช่เป็นเรื่องแปลกใจเหตุที่หนังสือกิตาบญะฮฺ อัลมุฮตะดีฮฺได้กลายเป็นตำราหลักในการเรียนการสอนในสถาบันปอเนาะ ทั้งนี้ เนื่องจากหนังสือเล่มนี้ถูกนิพนธ์ขึ้นโดยอุละมาอ์ฟะฎอนียฺที่ทรงความรู้และเป็นที่ยอมรับของผู้เรียนทั้งในโลกมลายู อีกทั้งเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาที่ครอบคลุมทั้งสามสาขาวิชาหลักคือ อุกูลุดดีน ฟิกฮฺ และตะเศาวฟ จนหนังสือเล่มนี้สามารถครองใจผู้เรียนตลอดมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

การพัฒนาสังคมให้ดำรงตนด้วยความสันติสุข

ความเป็นอุละมาอ์มีความยิ่งใหญ่มากนัก ในฐานะเป็นผู้สืบทอดเจตนารมณ์ของท่านเราะฮูลในการเผยแผ่ศีลธรรมแห่งอิสลามสู่มนุษยชาติ²²⁵ ด้วยเหตุนี้ นอกเหนือจากการมีบทบาทในฐานะเป็นอุละมาอ์ที่สอนหนังสือแล้ว ยังนิพนธ์ตำรับตำราที่ผลต่อการพัฒนาพัฒนาสังคมโลกมลายูสืบไป

²²⁵ ทัศนะที่กโดยอบี ดาวูด ลำดับหะดีษที่ 1420 ในหนังสือเศาะฮิฮฺ วัะ ฎะอ์อิฟ สุนัน อบีดาวูด โดยนะซีรุดดีน อัลอัลบานียฺ

มิติสำคัญๆ ของชัยคุที่มีต่อการพัฒนาสังคมโลกมลายูผ่านหนังสือกิฟายะฮฺ อัลมุฮตะดียฺ หลังจากหนังสือเล่มนี้ได้ครองใจผู้เรียนในสถาบันปอเนาะ มัสญิด สุเหร่า หรือบาลัยต่างๆ ด้วยเวลาที่ยาวนานมาก สามารถเห็นได้จากทั้งสามมิติที่สำคัญ คือ

1. มิติด้านการพัฒนารากฐานแห่งศาสนาอิสลาม หนังสือเล่มนี้ได้สร้างความตระหนักและความเข้าใจแก่สังคมในการเข้าถึงแก่นแท้ของหลักอะกีดะฮฺหรือความเชื่อมั่นต่อพระองค์อัลลอฮฺ (Muhammad Nur, nd.: 8) ด้วยมิตินี้เองจึงทำให้ชาวมุสลิมทั้งแผ่นดินพะฆอนีเย์ ตลอดจนภูมิภาคนี้ยังคงยืนหยัดและยึดมั่นในหลักคำสอนของพระองค์อัลลอฮฺอย่างเหนียวแน่น เช่น การดำรงตนในหลักการอีมานทั้งหกประการ เป็นต้น

2. มิติด้านการพัฒนาสังคมให้ดำรงตนตามบทบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม หนังสือเล่มนี้ได้ปลุกฝังและให้ความเข้าใจแก่สังคมมุสลิมรู้ถึงหลักการต่างๆ ที่จะทำให้การดำรงชีวิตได้รับความโปรดปรานจากพระองค์อัลลอฮฺด้วยการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่บทบัญญัติอิสลามได้กำหนดไว้ เช่น การดำรงตนในหลักการอิสลามทั้งห้าประการ (Muhammad Nur, nd.: 32) ผลจากการดำรงตนตามบทบัญญัตินี้เองจะนำพามนุษย์สู่การดำรงชีวิตในสังคมอย่างร่มรื่นและมีความสุข

3. มิติด้านการพัฒนาจริยธรรมอิสลาม หนังสือเล่มนี้ได้สอนให้มุสลิมตระหนักถึงการดำรงชีวิตอย่างมีจรรยาบรรณอันดีงาม ทำให้มีจิตใจที่โอบอ้อมอารี ถ่อมตน ไม่หยิ่งยโส หรือไม่ทำลายระหว่างกัน (Muhammad Nur, nd.: 344) ผลของการปฏิบัติตามความรู้ในมิตินี้จะส่งผลต่อสังคมให้มีความสันติสุข ไม่เบียดเบียนระหว่างสมาชิกในสังคม และสุดท้ายจะเกิดสังคมที่สันติสุขอย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุนี้ เมื่อผู้เรียนสามารถซึมซับในมิติต่างๆ ทั้งสามมิติข้างต้นได้แล้ว ย่อมจะทำให้ปัจเจกบุคคลเกิดความศรัทธามั่นต่อพระองค์อัลลอฮฺ และมีรากฐานแห่งศาสนาอิสลามที่มั่นคง สามารถแปลงบทบัญญัติอิสลามสู่สังคมนานาชาติ ตลอดจนมีจริยธรรมอันงดงาม ขจัดการแข่งขันที่ไม่ใสสะอาด และการปองร้ายต่อกัน เมื่อใดที่สิ่งเหล่านี้กลายเป็นสังคมนานาชาติแล้ว ย่อมจะทำให้สังคมมีความสันติสุขได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาชัยคุหมัมมัดนูร อัลพะฆอนีเย์: คุณูปการต่อองค์ความรู้อิสลามเพื่อการพัฒนาสังคมมุสลิมผ่านกิตาบกิฟายะฮฺ อัลมุฮตะดียฺ มีข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยในโอกาสต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาบทบาทชัยคุหมัมมัดนูร อัลพะฆอนีเย์ในฐานะเป็นนักกฎหมายแห่งนครมักกะฮ์
2. ควรศึกษาอิทธิพลภาษามลายูที่มีต่อผลงานนิพนธ์ของชัยคุหมัมมัดนูร อัลพะฆอนีเย์

เอกสารอ้างอิง

พีรยศ ราชิมมูลา. (2541). *บทบาทของอุละมาอ์ปัตตานีในอดีตกับการพัฒนาสังคมการศึกษาและวัฒนธรรมมุสลิมในดินแดนปัตตานี*, วารสารรัฐยะมะแล. 1 (มกราคม – เมษายน), 8.

'Abd Allah Mirdad Abu al-Khair. (1986). *al-Mukhtaṣar min Kitāb Nasyru al-Nur wa al-Zahru fi Tarajim Afadhilu Makkah min Qarn al-'Asyir ila al-Qarn al-Rabi' 'Asyar*. 'Alim al-Ma'rifatuhu li al-Nasyr wa al-Tauz'i. Jeddah: Saudi Arabia.

Ahamd Fathy al-Fathoni. (2013). *Ulam Besar Dari Fathoni*. Kota Bharu Kelantan: Majlis Ugama Islam dan Adat Istiadat Melayu Kelantan.

Ahamd Fathy al-Fatani & Baharin Ilias. (2016). *Kitab Jawi Patani Sehingga 1940: Sejarah, Cukupan Dan Wewengan*. Seminar Patani di Alam Melayu: Sejarah, Sastera dan Dunia Islam Semasa. Anjuran Bersama: Kolej Pengajian Islam, Prince of Songkla University, Yayasan Kebudayaan Islam Selatan Thailand dan Lembaga Pentadbiran Wilayah Patani.

Ahmad Muhammad Nur. (2001). *Sirah wa Munaqib al-Alim al-Jalil Fadhilah al-Syeikh Muhammad Nur al-Fathani Min 'Ulama al-Masjid al-Haram bi Makkah al-Mukarramah fi al-Qarn al-Rabi'*, Jeddah Saudi Arabia.

Muhammad Nur al-Fathani. nd. *Kifayah al-Muhatadiy Pada Menerangkan Cahaya Sullamu al-Mubtadiy*. Matba'ah Bin Halabiy. Pattani.

Umar Abd. Jabbar. (1982). *Sirah wa Tarajim ba'd 'Ulamaina fi Qarn al-Rabi' 'Asyar li al-Hijrah*. Tihamah. Jeddah Saudi Arabia.

Wan Muhammad Shaghir Abdulah. (2006). *Syeikh Muhammad Nur al-Fathani Pembesar Dua Pemerintah Mekah*.

สืบค้นจาก <http://ww1.utusan.com.my> เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2560

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ค

Prince of Songkla University
Patani Campus
สารบัญอัลกุรอาน อัลฮะดีษ และตารางอภิธานศัพท์

สารบัญอัลกุรอานและอัลฮะดีษ

สารบัญอัลกุรอาน

ลำดับ	ตัวบท	สุเราะฮ์	อายะฮ์	หน้า
1	لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ ...	อัลอันอาม	103	10
2	إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي ...	ฏอฮา	14	10
3	سُبْحٰنَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ...	อัซซุมัร	4	10
4	يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ ...	อัลมาอิดะฮ์	6	11
5	وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ...	อัซซุฮรียาด	49	12
6	الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ ...	อ์รเราะฮุด	28	12
7	قَدْ أفلَحَ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خٰشِعُونَ ...	อัลมมมิดูน	1 - 2	12
8	إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّت قُلُوبُهُمْ ...	อัลอันฟาล	2	13
9	يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ ...	อัลมาอิดะฮ์	1	86
10	وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ...	อัซซุฮรียาด	56	88
11	أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ...	อัลอะฮ์รอฟ	12	95
12	وَمَنْ يَّرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَن دِينِهِ فَبِمَتِّ وَهُوَ كَافِرٌ ...	อัลบะเกาะเราะฮ์	217	102
13	إِنَّهُ مَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ ...	อัลมาอิดะฮ์	72	107
14	إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ ...	อันนิสาอ์	116	108
15	إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعٰمِلِينَ ...	อัตเตาบะฮ์	60	132
16	وَاللَّهُ عَلَى النَّاسِ حَكِيمٌ عَلِيمٌ مِّنَ اسْتِطَاعِ إِلَيْهِ سَبِيلًا ...	อาละ อิมรอน	97	134
17	وَأْتُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ ...	อัลบะเกาะเราะฮ์	196	135
18	يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا ...	อัลบะเกาะเราะฮ์	278	139, 147
19	وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا ...	อัลบะเกาะเราะฮ์	275	142
20	وَإِن كُنْتُمْ عَلَى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهْنَ مَقْبُوضَةً ...	อัลบะเกาะเราะฮ์	283	148
21	وَأَنكِحُوا الْأَيْمَىٰ مِنكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ ...	อันนูร	32	154
22	وَمِنَ ءَآيَاتِهِ أَن خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا ...	อ์รรัม	21	155
23	فَإِذَا تَنَفَقْتَهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مَّنْ خَلَقَهُمْ ...	อัลอันฟาล	57	163
24	فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ...	อ์รรัม	30	173
25	اللَّهُ يَتَوَمَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا ...	อัซซุมัร	42	177
26	يٰٓيُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ ...	ลุกมาน	17	187
27	أَنذِرُوا حَفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ...	เตาบะฮ์	41	188
28	مَنْ يَشْفَعْ شَفَعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِّنْهَا ...	อันนิสาอ์	85	190
29	يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ ...	อัลมาอิดะฮ์	1	197

สารบัญ้อลอะดีษ

ลำดับ	ตัวบท	ผู้รายงาน	หน้า
1	بُيِّىَ الْإِسْلَامُ عَلَى خُمْسٍ: شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ	البخاري	14
2	إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشِّرْكِ وَالْكَفْرِ تَرْكُ الصَّلَاةِ	مسلم	14
3	مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَهُمْ أَبْنَاءُ سِنِينَ	ابو داود	14
4	صُومُوا لِرُؤُوسِهِمْ وَأَطِروا لِرُؤُوسِهِ فَإِنَّ عُيْبِي عَلَيْكُمْ	البخاري	15
5	أَنَّ اللَّهَ افْتَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ	مسلم	15
7	أَعْمَارُ أُمَّتِي مَا بَيْنَ السَّبْتَيْنِ إِلَى السَّبْعِينَ وَأَقْلَهُمْ مَنْ يَجُوزُ ذَلِكَ	ابن ماجه	33
8	فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ قَالَ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَمَا تَرَاهُ	مسلم	91
9	أَيُّ الدَّنْبِ أَعْظَمُ عِنْدَ اللَّهِ؟ قَالَ: أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدَاءً	البخاري	108
19	مَنْ عَلَّقَ تَمِيمَةً فَقَدْ أَشْرَكَ	أحمد	110
11	مَنْ نَذَرَ أَنْ يُطِيعَ اللَّهَ فَلْيُطِعهُ،	البخاري	111
12	مَنْ أَتَى عَرَّافًا فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ، لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ...	مسلم	113
13	كُنَّا نَرْقِي فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ تَرَى فِي ذَلِكَ ...	مسلم	116
14	لَا تُقْبَلُ صَلَاةٌ مَنْ أَحَدَتْ حَتَّى يَتَوَضَّأَ	البخاري	120
15	أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِسَعْدِ، وَهُوَ يَتَوَضَّأُ ...	ابن ماجه	121
16	عَمِلَ الرَّجُلُ بِيَدِهِ، وَكُلَّ بِبِعِ مَبْرُورٍ	أحمد	142
17	لَا يُعْلَقُ الرَّهْنُ لَهُ غَنَمُهُ وَعَلَيْهِ غَرْمُهُ	ابن حبان	150
18	تُنَكِّحُ الْمَرْأَةَ لِأَرْبَعٍ: لِمَالِهَا، وَلِحَسَبِهَا، وَجَمَالِهَا، وَلِدِينِهَا ...	البخاري، مسلم	157
19	هَلْ مَعَكَ تَمْرٌ؟ فَقُلْتُ: نَعَمْ، فَنَاوَلْتُهُ تَمْرَاتٍ،	مسلم	167
20	كُلُّ غُلَامٍ مُرْتَهَنٌ بِعَقِيبَتِهِ	ابن ماجه	168
21	الْعَقِيبَةُ تُدْبِحُ لِسَبْعٍ، وَلِأَرْبَعِ عَشْرَةٍ، وَإِلِاحْدَى وَعِشْرِينَ	البيهقي	169
22	إِنَّ أَحَبَّ أَسْمَائِكُمْ إِلَى اللَّهِ عَبْدُ اللَّهِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ	مسلم	172
23	أَكْبُرُوا ذِكْرَ هَادِمِ اللِّدَاتِ ...	ابن ماجه	178
24	اصْنَعُوا لِأَلِ جَعْفَرٍ طَعَامًا، فَقَدْ أَتَاهُمْ مَا يَشْعَلُهُمْ ...	ابن ماجه	182
25	مَنْ شَهِدَ الْجَنَائِزَةَ حَتَّى يُصَلِّيَ عَلَيْهَا فَلَهُ قِيْرَاطٌ ...	البخاري	183
26	ارْهَدْ فِي الدُّنْيَا يُجَبِّكَ اللَّهُ ...	ابن ماجه	192

ตารางอภิธานศัพท์

กะลิมะฮ์เตาฮีด	คำปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ และนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นศาสนทูตของพระองค์ (ลาอิลาฮะ อิลลัลลอฮ์ มุฮัมมัด ระฮะสุลุลลอฮ์)
กัฟฟาระอะฮ์	ค่าปรับในกรณีที่ไม่ได้ปฏิบัติหลักปฏิบัติทางศาสนาอิสลาม เช่น การไม่ถือศีลอดในเดือนรอมฎอนจะต้องเสียกัฟฟาระอะฮ์โดยการเสียข้าวสารแก่คนยากจนวันละจำนวน 1 ลิตร เป็นต้น
กาฟิร	การปฏิเสธศาสนาอิสลาม
กิบลัต	ทิศที่เป็นศูนย์รวมการละหมาดของชาวมุสลิม คือ กะอับะฮ์ ตั้งอยู่ในนครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย
กูโบร์	สุสานฝังศพของชาวมุสลิม
กุฎบะฮ์	การกล่าวปราศรัย หรือการกล่าวบทนำ
ชะรีอะฮ์	บทบัญญัติของศาสนาอิสลาม
ซุกร	การขอบคุณต่ออัลลอฮ์
ซิกรุลลอฮ์	การรำลึกต่ออัลลอฮ์ เช่น การกล่าวสุบฮานัลลอฮ์ อัลฮัมดุลิลลาฮ์ เป็นต้น
ญะนะบะฮ์	ภาวะของบุคคลหลังจากการร่วมประเวณี หรือการหลั่งน้ำอสุจิ
ญะมาอะฮ์	รวมกัน เช่น การละหมาดญะมาอะฮ์ คือ การละหมาดรวมกันหลายๆ คนอย่างพร้อมเพรียงกัน
ญะฮิลียะฮ์	ความเขลา ความล้าหลัง ความป่าเถื่อน เป็นต้น
ญิน	สิ่งที่อัลลอฮ์ทรงสร้างมาจากไฟ บ้างเรียกว่า ฟี ปิศาจ ภาษาอังกฤษเรียกว่า Genie
ญิฮาด	การทุ่มเทอย่างสุดพลังทั้งกายและใจ การพลี เป็นต้น
ดารุสสะลาม	ดินแดนแห่งสันติสุข
ดุนยา	โลกปัจจุบัน
ตะวักัล	การมอบหมายตนแด่อัลลอฮ์
ตักดีร์	สิ่งที่พระองค์อัลลอฮ์ทรงกำหนดตามพระประสงค์ของพระองค์
ตักบีร์	การกล่าว อัลลอฮู อักบร หมายถึง อัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่
โตะ๊ะชะฮ์	ชื่อเรียกของผู้ที่ทำหน้าที่บริการผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์
นักลีย	การอ้างหลักฐานจากตัวบท เช่น อัลกุรอาน อัลหะดีษ เป็นต้น
นัฟเกาะฮ์	การใช้จ่ายแก่ผู้ที่ตนรับผิดชอบ เช่น สามีให้นัฟเกาะฮ์แก่ภรรยา และลูกๆ เป็นต้น
นิฟาส	เลือดสตรีที่ออกมากับการคลอดบุตร

เนียด	การตั้งเจตนา การประกอบศาสนกิจในศาสนาอิสลามจะต้องมีการตั้งเจตนา จึงจะถือใช้ได้ เช่น การละหมาด การถือศีลอด การบริจาคทาน เป็นต้น
เนาะมัดตี	ความโปรดปรานที่อัลลอฮ์ทรงประทานให้แก่ป่าวของพระองค์
ฟิกฮ์	ศาสนบัญญัติ หรือบทบัญญัติในศาสนาอิสลาม
มัซฮับ	สำนักคิดทางฟิกฮ์ เช่น มัซฮับอัชชาฟีอี๊ยะ มัซฮับมะลิกียะห์ เป็นต้น
มุชริกีน	ผู้ที่ตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์
มุฟตี	ผู้ที่ทำหน้าที่ในการวินิจฉัยเรื่องต่างๆ ในศาสนาอิสลาม
มุค้อลลา	สถานที่ประกอบการละหมาด เช่น ศาลาละหมาด เป็นต้น
มุอ์มิน	ผู้ศรัทธาในอัลลอฮ์
ริชกี๊ยะ	ปัจจัยยังชีพที่อัลลอฮ์ทรงประทานให้
รุกอู	การก้มขณะดำรงการละหมาด
เราะฮ์สูล	ศาสนทูตของอัลลอฮ์ที่ทำหน้าที่เชิญชวนมนุษย์ศรัทธาต่ออัลลอฮ์
วะลียะห์	ผู้ปกครอง เช่น บิดา หรือผู้ปกครองแคว้นหรือรัฐอิสลาม
วันกียามะฮ์	วันที่โลกสลาย
ศอลิฮ์	ผู้ที่ประกอบความดีงาม ผู้ที่มีคุณธรรมอันดีงาม
เศาะละวาต	การกล่าวสรรเสริญแด่ท่านเราะฮ์สูลลลอฮ์ ﷺ
สุญูด	การกราบอัลลอฮ์ เช่น การกราบขณะละหมาด เป็นต้น
อะกีดะฮ์	หลักยึดมั่นของมุสลิม
อะมัล	การประกอบศาสนกิจของชาวมุสลิม
อะมานะฮ์	ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์
อักลี๊ยะ	สติปัญญา หลักเหตุและผล
อาคิเราะฮ์	วันปรโลก
อิกลาศ	ความบริสุทธิ์ใจ
อีมาน	ความศรัทธา เช่น ความศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ต่อเราะฮ์สูล เป็นต้น
ฮะรอม	สิ่งต้องห้าม เช่น การดื่มสุรา การผิดประเวณี การกินดอกเบี้ย เป็นต้น
ฮัจญ์	เป็นหลักการอิสลามข้อที่ 5 ซึ่งมุสลิมทุกคนจะต้องปฏิบัติ
ฮะลาล	สิ่งเป็นที่อนุญาต เช่น การค้าขาย การแต่งงาน เป็นต้น
ฮุจญาจัญ	ชาวมุสลิมที่เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ มหานครมักกะฮ์

Prince of Songkla University
ภาคผนวก ง
Pattani Campus

สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์
แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ที่ ศธ 0521.2.08/

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
94000

พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วย นายฮาเร๊ะ เจ๊ะโต นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ผลงานนิพนธ์สามสาขาวิชาหลักของอุละมาอ์พะฎอนีย์กับความสัมพันธ์ในวิถีชีวิตสังคมมุสลิม” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะการีนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับผลงานนิพนธ์ของอุละมาอ์พะฎอนีย์และความสัมพันธ์ของผลงานนิพนธ์ต่อวิถีชีวิตของสังคมมุสลิม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ตามหัวข้อข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

โทรศัพท์ : 0 7331 3928 - 45 ต่อ 1581, 08 9599 6592

โทรสาร : 0 7334 8726

เนื้อหาประกอบแบบสัมภาษณ์
เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ผลงานนิพนธ์สามสาขาวิชาหลักของอุละมาอ์พะฎอนีย์
กับความสัมพันธ์ในวิถีชีวิตของสังคมมุสลิม”

**An Analytical Study of Fatani Ulamas’ Three Main Disciplines
and Their Relation with The Muslims’ Social Life**

ผู้วิจัย	นายฮาเร๊ะ เจ๊ะโต นักศึกษาปริญญาเอก วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาวิเคราะห์ผลงานนิพนธ์สามสาขาวิชาหลักของอุละมาอ์พะฎอนีย์ กับความสัมพันธ์ในวิถีชีวิตของสังคมมุสลิม
วัตถุประสงค์	เพื่อทราบชีวประวัติของอุละมาอ์พะฎอนีย์ที่มีผลงานนิพนธ์ทั้งสาม สาขาวิชาหลักภายในตำราเล่มเดียวกัน

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

กรอบคำถามสัมภาษณ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับชีวประวัติ ผลงานนิพนธ์ทั้งที่เป็นต้นฉบับที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์และผลงานที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว รวมถึงคำชมเชยของอุละมาห์ต่างๆ มีดังนี้

ชีวประวัติของอุละมาห์พะฎอนีย์

1.1 การกำเนิด

.....

.....

.....

.....

1.2 ภรรยาและบุตร

.....

.....

.....

.....

1.3 การศึกษา

.....

.....

.....

.....

1.4 คณาจารย์และสานุศิษย์

.....

.....

.....

.....

1.5 อะก็ตะฮ์และมัชฮับ

.....

.....

.....

1.6 การสอนศาสนาอิสลาม

.....
.....
.....

1.7 ผลงานนิพนธ์ทางวิชาการ

1.7.1 ผลงานนิพนธ์ต้นฉบับ/เมนูสคริปต์

.....
.....
.....

1.7.2 ผลงานตีพิมพ์เผยแพร่

.....
.....

1.8 การยอมรับและการชื่นชมจากสังคม

1.8.1 คำชื่นชมจากอุละมาอ์มักกะฮ์

.....
.....
.....
.....

1.8.2 คำชื่นชมจากอุละมาอ์โลกมุลยู

.....
.....
.....
.....

1.9 การเสียชีวิต

.....
.....
.....
.....

Prince of Songkla University
Pattani Campus

แบบสังเกตการวิจัย

เรื่อง “ การศึกษาวิเคราะห์ผลงานนิพนธ์สามสาขาวิชาหลักของอุละมาฮ์พะฎอนีย์
กับความสัมพันธ์ในวิถีชีวิตของสังคมมุสลิม ”

ผู้วิจัย	นายฮาเร๊ะ เจ๊ะโต
หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาวิเคราะห์ผลงานนิพนธ์สามสาขาวิชาหลักของอุละมาฮ์พะฎอนีย์ กับความสัมพันธ์ในวิถีชีวิตของสังคมมุสลิม
วัตถุประสงค์	เพื่อทราบความสัมพันธ์ผลงานนิพนธ์ของอุละมาฮ์พะฎอนีย์กับวิถีชีวิตของ สังคมมุสลิม
กรอบการสังเกต	วิถีชีวิตสังคมมุสลิมพะฎอนีย์ที่ดำเนินไปอย่างสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับ คำสอนที่ปรากฏในผลงานนิพนธ์ของอุละมาฮ์พะฎอนีย์ทั้งสามท่าน คือ ชัยคุดาอุด อัลพะฎอนีย์ ชัยคอะหมัด อัลพะฎอนีย์ และชัยคุมุฮัมมัดนุร อัลพะฎอนีย์

แบบสังเกตที่กำหนดขึ้นเพื่อทำการสังเกตเกี่ยวกับสภาพและวิถีชีวิตของสังคมมุสลิมใน
ประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 1) ประเด็นความเชื่อของสังคมมุสลิมพะฎอนีย์
- 2) ประเด็นการประกอบอะมัลของสังคมมุสลิมพะฎอนีย์
- 3) ประเด็นพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของสังคมมุสลิมพะฎอนีย์

ลำดับ	ประเด็นที่สังเกต	บันทึก
ประเด็นที่ 1 ความเชื่อของสังคมมุสลิมพะฎอนีย์		
ด้านการเตาฮีด		
1	มูรตัด	
2	กุฟุร	
ด้านการกระทำซิริก		
1	ซิริกด้านการกระทำ	
2	ซิริกด้านคำพูด	
ด้านการกระทำครอฟาต		
1	ด้านการกระทำ	
2	ด้านคำพูด	

ลำดับ	ประเด็นที่สังเกต	บันทึก
<u>ประเด็นที่ 2 การประกอบอะมัลของสังคัมมุสลิมีพะฎอนีย์</u>		
ด้านการประกอบอียาดาด		
1	อัญญาฮาเราะฮ์	
2	อาบนํ้าวุฎูอ์	
3	การอะซานและอิกอมะฮ์	
4	การละหมาด	
5	การถือศีลอด	
6	การจ่ายชะกาต	
7	การประกอบพิธีฮัจญ์	
ด้านมูอามะลาต		
1	การซื้อขาย	
2	ดอกเบีย	
3	การจํานํา - การจํานอง	
ด้านมุนากะฮะฮาด		
1	ความกุฟว้	
2	การหมั้นหมาย	
3	การจัดงานเลี้ยงวะลีมะฮ์	

ลำดับ	ประเด็นที่สังเกต	บันทึก
ด้านชะงะกะฟาด		
1	วัฒนธรรมการกินเหนียวแต่งงาน	
2	วัฒนธรรมการเปิดปากทารก	
3	วัฒนธรรมการอะก็เกะฮ์	
4	วัฒนธรรมการโกนผมทารก	
5	วัฒนธรรมการตั้งชื่อทารก	
6	วัฒนธรรมการฉลองวันอีตลฟฎูรี - อีตลฮ์ญา	
ด้านญะนาซาด		
1	การอาบน้ำศพ	
2	การกะฝั้น - ห่อศพ	
3	การละหมาดญะนะซะฮ์	
4	ประเพณีการแจกเงิน - สิ่งของละหมาดศพ	
5	การฝังศพ	

